REDACȚIUNEA, Administrațiunea și Tipografia Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate se primesc la Administrațiunea Brașov și la următoarele BIROURI de ANUNȚURI: In Viena la M. Dukes Nachf., Max. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut.
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminecă 46.)
Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate. Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr. N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov: Administrațiunea, Piața mare târgul Inului Nr. 30, etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 246.—Anul LXXII. Brașov, Vineri 13 (26) Noemvrie 1909.

Hiperzel și — lipsă de control! Cetim în »Unirea« din Blaj:

»...Noua lege școlară a adus mari *încurcături* atât între susținătorii de școale, cât și între cei ce trebue s-o execute.... Intregirea dela stat se dă numai pe lângă condițiunile, ca .. materialul de învățământ să se propună numai după planul, din manualele și cu recvizitele aprobate de ministru de culte și instrucțiune publică (v. §. 20, art. de lege XXVII din 1907.)

Și ce fac învățătorii noștri? Se apucă și introduc în școlile noastre confesionale cărți cu *texturi paralele*, ori manuale *pur* ungurești, făcând instrucția din cele patru obiecte numai în limba maghiară. Acesta e un adevărat *abuz*, care produce multă neorânduială în uniformitatea ce ar trebui să existe în învățământul din întreagă archidiecesa! Căci e mare deschilinire a propune materialul celor 4 obiecte în esență și numai în oarele prescrise pentru convorbirea maghiară, — a-l propune paralel — și a-l propune numai ungurește și în oarele obiectelor respective, sporind astfel numărul oarelor pentru instrucția maghiară, care și așa e prea mare. Pe când altceva ar fi dacă *superioritatea bisericească ar lua frânele controlării* mai aspru în mână. Atunci ar putea pune capăt acestui *excès*, care dă un avans prea mare maghiarisării complecte«.

— Da, da, controlul, controlul!!

Și nu numai controlul protopopilor, ca inspectori școlari, cum cere »U—a«, ci controlul fiecărui om »inteligent«, »cărturar« și »conducător« al poporului dela sate!... Românul n-are șapte vieți, și noi nu vom putea trăi așa cum au trăit părinții noștri! Inzădar vorbim noi de »dărnicia românească«, când alții pot vorbi de »lenea românească« — de lipsa de control.

Cu mai puțină încredere în soarte și mai mult control din partea noastră, astăzi nu s-ar cunoaște prin putreziciune toată calea, pe unde trece *cariul* dela ministeriul de culte!...

Din slovăcime.

Pojun, 20 Nov. n. 1909.

Astăzi vă comunic câteva știri mai îmbucurătoare despre modul de manifestare al fraților noștri slovaci. Cred că e bine, ca în aceste zile critice să urmărim cu mai mare interes ca orișicând orice manifestare a acelei naționalități, care — deși e mai expusă atacurilor șoviniștilor noștri — a rămas credincioasă alianței naționalităților din Ungaria.

Ca și pressa română, *ziarele slovace* observă în fața sciziunei partidului independist o atitudine bărbătească și conștie. Cu deosebire trebue să relevez ținuta corectă a ziarului deputatului Hodza, care a inițiat o acțiune energică în contra triumviratului Andrássy-Kossuth-Apponyi, desvălind fără cruțare politica nefastă a acestor jongleri politici.

*

Am simțit o deosebită satisfacție sufletească, aflând zilele acestea că *Cehii din Boemia* urmăresc cu mult interes soartea fraților lor de sânge din Ungaria, căutând să le vină întru ajutor. Știind Cehii cât de maștere se poartă statul ungar față de fii naționalităților din Ungaria, au inițiat o acțiune deamnă de imitat, pentru a crește pe cheltuielile lor an de an o seamă de băieți și copii slovaci, pentrucă înzestrați cu armele culturei să devină cu timpul cetățeni vrednici și înainte de toate *credincioși neamului*. Astfel zilele trecute au plecat în Boemia vre-o 25 băeți și fete slovace, ca să-și primească în această țară creșterea și învățătura necesară națională, pentruca, reintorși în patrie, să muncească pentru bunăstarea și înflorirea neamului slovac. Aceste mlădițe ale Slovacilor urmează timp de doi ani în diferite orașe ale Boemiei cursuri teoretice și practice de agronomie, comerciu, meserie, etc. In timp de 2 ani copiii slovaci își pot câștiga toate cunoștințele, de cari au lipsă în viața publică. Reintorcându-se acasă, ei vor deveni cu timpul nu numai comercianți, agronomi și meseriași buni, ci — și aceasta e lucru de căpetenie — ei se vor reîntoarce în patrie cu un dor învăpăiat să se lupte pentru limba și legea neamului lor. De sine înțeles, că întreținerea lor în acești doi ani și cursurile, sunt gratuite. Toate cheltuelile le supoartă familiile din acele orașe, în cari sunt distribuiți la studii copiii slovaci.

Oare când ne vom bucura și noi Românii din această patrie nenorocită de același interes — din partea fraților noștri din regatul liber? Le suntem recunoscători fraților noștri din România pentru sprijinul moral, pe care ni l-au dat îndeosebi în timpul din urmă. N-ar fi însă cu putință, ca frații noștri din regatul liber să meargă cu un pas mai depate și să urmeze exemplul Cehilor?!

*

Dumineca trecută a avut loc o frumoasă și înălțătoare *serbare culturală slovacă* în orășelul Skalicza, situat la granița Moraviei. Acest orășel curat slovac, locuit de vre-o 5000 suflete, este unul din centrele cele mai înfloritoare slovace. Aici există un modest muzeu național slovac, un teatru slovac, o reuniune înfloritoare de consum, o lăptărie slovacă etc. Cu un cuvânt Slovacii din acest ținut, stând în atingere zilnică cu frații lor din Moravia, au căutat cel puțin în acest orășel de graniță să-și creeze și să susțină o citadelă națională. Onoare lor!

Dumineca trecută s-a ținut în acest orășel un fel de congres țărănesc slovac împreunat cu o expoziție de vinuri din anul acesta. La această serbare au luat parte pe lângă populația orășelului vre-o 300 țărani veniți din satele învecinate. Deputații slovaci Skicsak, și Blaho au ținut în decursul zilei câte-o prelegere foarte instructivă din domeniul culturei agronomiei și viticulturei, iar sara a urmat concert și teatru. A fost o serbare înălțătoare și înainte de toate națională slovacă.

Ași dori ca și în viitor să vă pot comunica tot asemenea știri îmbucurătoare.

Coresp.

Multe abuzuri s'au constatat la parcelări, și zi de zi sosesc la ministrul de agricultură jalbe din toate părțile. Pentru a le preveni în viitor, ministrul a dat o circulară către comitate, cerând să i-se facă o dare de seamă amănunțită despre toate parcelările de pământuri peste 100 jugăre.

Uneltiri maghiare. »Reichspost acuză vehement coaliția maghiară de impie memorie, că ea sprijinește și azi partidul ceh radical, pentru ca să zădărnicească activitatea parlamentului austriac, și să răstoarne cabinetul Bienerth, care se împotrivește pretenziunilor maghiare! Desmințirile, firește nu lipsesc.

Justh și naționalitățile — în contra Vienei. „Vaterland“ din Viena, ziarul cu legături în jurul moștenitorului de tron, aduce într-un ton de alarmă știrea, că naționalitățile și Iusth vor lucra mână în mână la alegerile apropiate. Această înțelegere și conlucrare vine în urma unei declarații a lui Iusth, care ar fi zis:

„Nu mai e încotro, trebue să facem o pace durabilă cu naționalitățile, dându-le o autonomie oarecare. Numai în acest chip vom isbuti să le convingem, că n-are nici un rost cochetarea lor cu Viena și Bucureștii, iar noi nu vom mai fi puși vecinic între două focuri“.

Vaterland mai spune că această declarație a lui Iusth a provocat vii desbateri în clubul naționalist, apoi adresează un energic memento către factorii politici din Austria și către Coroană, să bage bine de samă, nu cumva să piardă în o bună dimineață „stâlpul dinastiei“ cel mai puternic din Ungaria!

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Trudiții.

De Constantin Cehan.

Printre luncile de-alungul Siretului, în zorul zilei, deștepta tăcerea dimineței huruitul căruței pline cu Corduneni, trasă de trei cai mărunți ce se poticneau câteodată.

Din rănile de pe șolduri se prelingea sânge și cu toate astea biciul mereu lăsa dungi subțiri pe trupul animalelor. Ii mâna unul cu barba încâlcită, surtucul petecit, ciubotele mari de iuft, albe de praf, și de sub pălăria pleoștită la adierea vântului, se mișcau perciunii roșcovani. Cu gura plină de pâne și ceapă, — strigà: »Dă... Io!... Vio!...«

Fiecare mișcare a drumeților o prindea, istorisia și el ceva — dar mai mult asculta.

Soarele cu întâiele raze săruta roua de pe câmpii, iar pasările, de bucurie, în întrecere, înălțau rugăciunea, cântecul dimineței.

Și cum mergea căruța, colbul rămânea în urma roților, iar câțiva câni obosiți, nu se îndurau să-și părăsească stăpânii. In depărtarea cerului drumeții se uitau lung și apoi unii oftau. Steteau de-o parte și de alta a draghinii căruței, cu toții, cu picioarele în afară de coș.

Bătrânii, cu capetele în jos, priviau aiurați, clipiau rar; lacrămile udau sânurile înnegrite.

— Măi Vasile, tare cu puțin ni-a mai tocmit; muncim mai de pomană. Cu nimic avem să ne alegem.

— Păi eu... nu știu ce să mă fac: am să plătesc la Sân-Dumitru »tirmintul« de două sute de coroane pe »vecsel« — mi-s zălog dobitoacele.

— Nevasta mi-i bolnavă acasă, — încheie altul.

Caii trăgeau din greu; se coborâră toți pe jos, iar la isprăvitul dealului, poposiră mai multă vreme.

Flăcăii începură hârjoana: doi câte doi își rupeau mușchii. Copii încinși cu cureluse alergau după pălăriile *bădiilor* și le ridicau de jos. Fetele mari după flori, din fluer doineau unii, pe când pe iarba verde mâncau alții mămăligă rece cu brânză și borș limpede. De pe coasta dealului, Savasta și Maria și Aglaia lui Gavril Onțoiu, într'un râs aduceau apă rece dela șipot. Numai bătrânii, tăcuți, gânditori, măsurau depărtarea ogoarelor cu ochii umezi. Și iar la drum. Multe sate rămâneau în urmă singure; doar cu hămâitul câinilor ce păziau casele.

Lung drum. Se lăsase noapte, miros tare de câmp și luna plină, liniștită, sărutată de micii nori argintii.

Cu ajutorul lui Dumnezeu se isprăvi calea; ajunseră înaintea rateșului; o clădire de demult, cu acoperemântul țuguiat, cu șindrila înnegrită și pereții cenușii.

Grabnic căruța fu deșertată de greble, cofe, ceaune, saci cu de-ale îmbrăcămintei.

— Bine-ați sosit! — întâmpinară din pragul sălii câțiva Români pe Corduneni.

Par-că se adunase un sat de oameni, atâta gură făceau. — Odaia mare a crâșmii se umplu cu drumeți, și nu li-se vedeau bine fețele, căci lampa atârnată în tavanul murdar revărsa o lumină slabă.

— Mă rug... mă rug... bine-ați venit... beți chiti un busumac, vi-l plutesc iu... iu... mai prindeți pi puteri... De chind vâ așteptam dijà; mâ duc iu pe urmă la buier se dau de știri, — vorbind răpede, pe la toți, alintându-i pe spate, îmbrăcat cu antereul de lustriu, Evreul, vesel, își netezia barba ca arama: »Ghiorghi puni opt litruri di rachiu, însamnă la sochiteala me«.

Băutura curgea în palice. Imprejurul meselor lungi, murdare, tăbărâră Corduneni și treceau paharul din mână în mână; alții lângă ostrețele tarabii cumpărau pâne.

Flăcăii cuprinși pe după gât, la masa din fund, șuerau a jale.

— Rău și la noi măi frate -- grăiește Ioan Vatavu, — barăm voi sunteți sub străini. O fost și la noi bine în vremurile ce le-au apucat părinții, amu-i sărăcie de n-ai ce videa. La noi în sat doar au fost gospodari buni, amu nici ei n-au, dar ce să mai zici de acei cari nu au fărâmă de pământ. Și-i rău, și-s vremurile grele și dările mari, de când a murit boerul, Conul Arghir.

Eram țânc de 10 ani și mi-aduc aminte ce frumseță era la curte, ce față luminată de boier, cum în Noaptea Invierii, când se sfințea, în zorul zilei, sfintele paști, ne chiema pe toți băeții și ne da, la toți, câte-un pitac, dar amu cine să aibă milă? E rău, e rău, nici o milă nu are de noi boerul Șmil.

— Apoi la noi numai Dumnezeu sfântul știe. Incaltea aici e în țară liberă; judecători români, finanți iar, vornici iar, »ghirift« iar, dar la noi de toate națiile; ne sug sângele cum suge lipitoarea. Și

BCU Cluj / Central University Library Cluj

»Lupta« a solicitat părerile unui bărbat român, din clubul naţionalist, şi acesta a spus următoarele despre cele scrise în »Vaterland«:

„Ştirea din „Vaterland“ este prematură; clubului naţionalităţilor nu i-s-a făcut vre-un ofert politic de natura aceasta şi astfel nici n-a putut fi luat în discuţie. Dacă Iusth ar fi făcut atari declaraţii, ar fi o dovadă de înţelepciune şi de tactică isteaţă în conducerea luptelor ce îl aşteaptă.

Dar indiferent de ce-a spus sau n-a spus Iusth, Românii şi în general naţionalităţile vor şti să afle calea procedării lor şi mijloacele de a se apăra atât contra şovinismului unor Andrassy şi Apponyi cum şi contra atacurilor, cari în urma instigaţiilor lui Apponyi se descarcă asupra noastră din partea cabinetului imperial-regesc — rău informat“.

Anularea.

— Două voci importante. —

Corespondentul »Minervei« din Bucureşti a cerut părerea părintelui deputat Dr. Vasile *Lucaciu*, asupra nimicirei prin decretul Regelui a hotărârilor dela congres, cu privire la ordonanţa de catechizare. D. V. Lucaciu a zis între altele:

»Nu era de loc de prevăzut, — mi-a răspuns vrednicul român. Din contră, ne aşteptam că Prea Inaltul Cabinet va aproba punctul de vedere al bisericii gr. or. româneşti, fiind acesta legal. De aceea ne-a surprins actul de nimicire, pe care însă îl explicăm prin influenţa şi minciunile lui Apponyi şi facem acum răspunzător de acest act ilegal numai pe ministrul de culte, care şi-a permis această nouă vătămare la adresa bisericei gr. orientale.

Dacă acest act nu s'a putut prevedea — a urmat părintele Lucaciu — în schimb el se explică prin strâmtoarea politică. sau mai bine zis prin starea de faliment politic în care se află azi Kossuthismul — care se ţine scai de putere şi care de dragul ei şi-a părăsit propriul partid. Politicianii unguri s'au folosit de această înscenare politică ca să se arăte mari patrioţi maghiari. Şi au folosit aceasta ocaziune binevenit, ca din nou să năvălească asupra naţionalităţilor strigând »Cartaginem delendam esse« — refrenul obicinuit.

— Dar prin actul de nimicire, devine oare executabilă circulara lui Apponyi?

— Nicidecum! — răspunse părintele energic. O ordinaţiune în sine nelegală, n'a devenit legală prin faptul, că a aflat aprobarea din partea Cabinetului Maiestăţii Sale!

Ce ţinută vor lua autorităţile competente faţă de acest fapt împlinit?

— Nu se poate prevedea în detaliurile ei; din punct de vedere principial însă trebuie să presupunem, că nu vor abandona terenul de apărare justă. Mai ales că prin o replică din parte competentă se pot nimici toate uneltirile lui Apponyi, prin al căror ajutor a putut motiva actul său ilegal.

Şi atunci se va adeveri înaintea lumei întregi, că coroana a fost indusă în eroare.

„Drapelul“ face o judicioasă observaţie ju ridică:

„Din autograful regesc nu urmează alta, decât ce se spune în el, adecă concluzul congresual este desfiinţat şi prin urmare ajungem la status quo ante, la starea de dinaintea acestui concluz. Atât e totul. Dar din acest „status quo ante“ nu urmează şi nu poate urma ca consecvenţă logică confirmarea la toate ordonanţele lui Apponyi, căci aceasta nu se spune nici direct nici indirect în autograful regesc.

Alternativa logică n'a fost şi nu poate fi: concluzul congresual ori ordonanţele lui Apponyi, pe temeiul principiului: tertium non datur!

Din contră, trebue să admitem un: tertium datur! Şi tocmai acest »tertium« trebue căutat, dacă nu voim să ajungem în o situaţie imposibilă. Şi ori cât de supărat pare astăzi d-l conte Apponyi, la căutarea acestui »tertium« trebue însuşi să contribue, dacă nu voeşte să se pună în contrazicere nu numai cu logica ci şi cu starea legală«.

Sinodul archidiecesan.

(Dela trimisul nostru.)

Blaj, 23 Nov. 1909.

Şedinţa II.

Se deschide la oarele 4 p. m. Escelenţa Sa, după deschidere anunţă, că dintre comisiunile sinodale numai comisia II şi-a isprăvit operatele. Invită deci pe referentul Dr. Ioan Sânpălean să cetească raportul privitor la Seminarul teologic şi sistarea cursului bienal. *Dr. Ioan Sânpălean* spune înainte de toate istoricul chestiei.

Consistorul archiepiscopesc a esmis o comisiune, care să desbată chestia. Operatul acestei comisiuni consistoriale — lucrat de Rv. d-l Dr. Aug. Bunea, a fost supus comisiunei sinodale, care l-a admis întru toate Recunoaşte că seminariul teologic — atât în privinţa edificiului, cât şi mai ales în privinţa numărului clericilor lasă de dorit. Propune deci, ca edificiul seminarial să se mărească, *să se edifice cel puţin* 2 sale de studii, 2 sale de prelegeri — eventual — când am ajunge să înmulţim şi numărul profesorilor, 4 sale de studii. Apoi ar mai fi lipsă de o sală pentru bibliotecă, sală de conversaţie etc. Şi în sfârşit, poate s'ar putea ajunge la realizarea unei vechi dorinţi: *o bibliotecă centrală*, care ar cuprinde biblioteca cipariană şi celelalte biblioteci — şi un *muzeu* — cari ar fi instalate iarăşi în edificiul seminarial. Seminarul ar cuprinde 100 de clerici, după modalitatea de mai jos.

Isvoarele din cari s-ar acoperi cheltuielile împreunate cu aceste lucrări ar fi următoarele:

1) Din economiile de până acum ale seminarului (mai ales de pe timpul rectorului *Dr. Isidor Marcu* (Nota aut) 61,000 coroane.

2) Un împrumut de 39,000 cor. ce s-ar depura în 10 ani — cu atât mai vârtos că fondul baziliţilor datoreşte seminarului 30,000 cor

Locuri fundaţionale în seminar să fie ca şi până acum *50*, iar ceilalţi clerici să solvească o taxă anuală de cel puţin 400 cor. Propune ca în anul curent să se facă planul şi preliminarul, iar în primăvara anului 1910 să se înceapă repararea vechiului edificiu şi edificarea aripei celei noua.

Ce priveşte chestia bienaliştilor, propune în principiu sistarea cursului bienal cât timp ţine congrua. Considerând însă împrejurările speciale între cari ne aflăm, propune ca în cazuri extraordinare să se facă escepţie, adecă acolo unde la nici un caz nu se poate aplica teolog sistematic, să se trimită clerici extraordinari, cari însă să fie primiţi în seminar şi să fie supuşi disciplinei seminariale. Roagă Ven. Sinod să primească această propunere adusă cu unanimitate în comisie.

Escelenţa Sa d-l Mitropolit atrage atenţiunea membrilor sinodali asupra importanţei acestei chestiuni şi învită sinodul să se declare.

Canonicul Dr. Isidor Marcu, primeşte propunerea comisiunei.

Il. Sa I. M. Moldovan, primeşte propunerea comisiunei, cu observarea că edificiul cel vechiu să nu se repareze până în vară, după încheierea cursurilor teologice. Apoi ar dori, ca cu privire la cualificaţiunea *clericilor extraordinari* să se expună lucrul mai lămurit.

Dr. Augustin Bunea expunând într-un magistral discurs importanţa din punct de vedere bisericesc-naţional a educaţiunii clerului, primeşte întru toate propunerea comisiei.

Dr. Dăianu, într un discurs mai lung, întrerupt des de aplause şi aprobări, declară că primeşte întru toate propunerea comisiei, cu adausul ca să-şi exprime Veneratul Sinod dorinţa, ca în fiecare sat unde este biserică să se aplice preot propriu. Arată cum s-a pierdut în decursul timpului pentru biserica şi neamul nostru o mulţime de popor din cauza lipsei de preoţi. Niciodată un administrator interimal nu poate îndestuli lipsele spirituale ale poporului păstorit numai din vecini, cum nici părintele nu poate creşte pe proprii săi fii cum se cade, dacă nu e în mod permanent între ei. E adict fervent al unei cualificaţii cât mai intensive a clerului, dar între împrejurările actuale, mai presus de necesitatea acestei cualificaţii trebue să se aibă în vedere interesele bisericei şi ale neamului.

I. Agârbiceanu primeşte propunerea comisiunei cu adausul propus de Dr. Dăianu.

Dr. Vasile Suciu, pornind dela faptul că nici o biserică, nici o confesiune, nu are două feluri de cualificaţiuni pentru preoţi în timpul de faţă, primeşte partea întâia a propunerei comisiunei cu privire la amplificarea seminarului, nu însă şi partea a doua, ci propune sistarea cursului bienal fără nici o restricţiune.

Mai vorbesc protopopii *Hăţegan*, *Montani*, *Maior*, după care discuţia se încheie.

Apoi mai vorbeşte Dr. *Ioan Sânpălean* dând unele lămuriri cu privire la operatul comisiunei, după care ia din nou cuvântul

Dr. Dăianu. Reflectează mai întâi la cele zise de Clar. Dr. V. Suciu, arată apoi că şi un preot bienalist poate produce în via d-lui aceleaş rezultate ca şi un preot-teolog. Că cualificaţiunea ştiinţifică a bienaliştilor e inferioară cualificaţiunei teologilor, nu are să ne altereze. Pentrucă în cazuri escepţionale, lipsa unei cualificaţii sistematice o suplineşte întru toate pietatea şi zelul apostolic, ce şi până acum îl putem admira la mulţi bienalişti, şi cu atât mai vârtos de aci încolo, dacă vor fi primiţi şi ei în Seminar. Pe vremea când d-sa era profesor de teologie, era şi d-sa de părerea ca cursul bienal să se sisteze fără restricţie, eşind însă în via d lui, *viaţa* i-a schimbat întru toate părerile. Roagă să i-se primească propunerea.

Vorbirea Dr-ului Dăian a fost ascultată cu mult interes şi a fost răsplătită cu aplause îndelungate.

Ill. Sa *I. M. Moldovan* cere încă odată ca comisia să-şi lămureacă punctul de vedere cu privire la cualificaţia clericilor extraordinari (bienalişti.)

Esc. Sa d-l Mitropolit propune, iar sinodul decide ca operatul să se redeie comisiunei cu însărcinarea să facă modificarea stilară propusă de Ill. Sa I. M. Moldovan.

După aceasta şedinţa II se închide, anunţându-se şed. III pe mâne la oarele 9 a. m. cu următoarea ordine de zi:

1. Continuarea discuţiei cu privire la operatul modificat al comisiunei II.

2. Discuţie la operatele celorlalte comisiuni, cari eventual şi-au terminat lucrările.

*

Notă. Vă rog să îndreptaţi unele comunicări. Ieri la telefon am zis că comisia va lua act de hotărârea corului episcopesc, iar nu că se va restrânge *exclusiv* la asta. — Apoi încă una: Chestia catechizării de aceea nu s-a desbătut încă, fiind că comisia nu şi-a isprăvit încă operatul. Fiecare lucru ajunge la rând după ce se isprăveşte lucrarea comisiunei. — Rap.

(Raportul dela şedinta de eri s-a perdut, probabil la poştă — Red.)

*

Membrii Sinodului:

Canonicii, protonotariul cons. Iacob Popa, revizorul I. Nistor şi compt. A. C. Domşa.

I. Tractul Aiud: Ioan Maior, prot Aiud. Ştefan Roşian, prof. în Blaj.

II. Alba-Iulia: protopopul absent, Enea P. Bota preot în Şard.

III. Almaş: prot. Vasile Pop, preotul Mateiu Moldovan (Agriş).

IV. Arieş: prot. Gavrilă Pop şi preotul N. Galea (Inoc).

V. Bia: prot. Iosif Lita şi Dr. Vasile Suciu prof. în Blaj.

VI. Blaş: prot. George Bărbat şi preotul Ştefan Lita din Lunca.

VII. Cătina: Adm. prot. N. Bozac şi preotul Ieronim Danilă (Budatelec).

VIII. Cichindeal: Prot. S. Moldovan şi preotul I. Şara (Vurpăr).

IX. Cluş: Prot. Dr. Dăian şi preotul Augustin Cosma din Feiurd.

X. Coşiocna: Prot. I. Hăţegan, preotul I. Petean din Juc.

XI. Dârgea: Prot. Jovian Andrei şi preotul Ilie Şerban din Fizeş.

XII D.-Sânmărtin: Prot. Laurenţiu Pascu şi preotul G. Nistor din Buziaş.

XIII. Iernut: Prot. Alexandru Papiu şi preotul Vasile Folea din Giuruş.

XIV. Fărăgău: Prot. N. S. Aron şi preotul Ioan Hosszu din Milaş.

XV. Giurgeu: Prot. Elie Câmpeanu şi preotul A. Donea-Donescu din Văslab.

---

doar Impăratul nostru e de o lege cu Craiul vostru. Dacă ar fi bine la noi, n-am munci vara aici şi căruţele noastre să rămâie singure, — sfârşi fratele bucovinean.

— Mai adă o sângeacă, — porunci Vatavu.

— E destul, frate.

— Ba nu, Dumnezeu ştie când ne-om mai întâlni.

— Leliţă Mărioară, anu trecut era cu noi şi Ileana.

— Amu-i la ţintirim.

Şi Mărioara dădu drumul glasului:

. . . . . .

Dealule, mândru, frumos,
Scoborâte-ai mai in jos,
Să mă sui pe vârful tău
Să-mi văd nemurelul mieu,
Că de când nu l-am văzut
De pe min' carnea-a căzut.

Unii dintre trudiţi se culcară jos, pe pământul gol, cu desagii la căpătâi şi somnul îi cuprinse. Dar fluerul lui Neculai Prodaniuc, nu mai înceta să cânte melodiile lui duioase. Un bătrân izbi cu pumnul în masă, dădu beutura duşcă pe gât — şi zise:

— Zi o doină, mă... zi o doină!

II.

Insera. Iar trudiţii frânţi de muncă, nu mai puteau dovedi lăcomia batozei ce mereu înghiţia la snopi, ca aurul curat să curgă în saci.

Curgea din belşug munca din mânile înnăsprite ale lucrătorilor, când de-odată se auzi vocea înnăsprită a vechilului: »Ce vă codiţi leneşilor!« El sosi în goana calului, dupăce fără milă trecu biciul peste trupul unei fete, ce rămase îndoită la pământ, cu lacrămi pe obraz.

Şuerul lung, ascuţit al maşinii, opri munca.

In depărtare, pe drumul îngust dintre ogoare, se mai vedeau harabalele cum înaintau încet spre hambare.

— Dă în noi ca-n câni! izbucni cu ciudă Toader.

— Ca degetul s'au ridicat vânătaiele pe spatele Zenoviei, — răspunse o femeie.

— Mare-i Dumnezeu! le curmă vorba un bătrân. Greerii cântau. Adierea serii intra în piepturile trudiţilor. Stelele răsăriseră.

Tolăniţi în iarbă, pe spate, cu privirile spre cer, dintre toţi, Toader întrebă:

— Ce-o mai fi pe la noi, prin satu Stupca?

— Mi-i dor măi şi mie... — răspunse altul.

Glasul unui băieţandru tăie liniştea:

— Veniţi la otac, la udătură!

Lângă căruţele boiereşti, flacările focului împrejmuiau ciaunul mare, iar stropii de mămăligă săriau cât colo. Doi flăcăi voinici se apucară de mestecat.

Boii rumegau a lene, desjugaţi. Talangile sunau frumos.

Aburii albaştrii se înălţau în sus din mămăliga răsturnată, închisă la culoare.

— Profiră, dă fuga cu cofăelul la apă.

— Mă duc şi eu bădie Gligore, zise de colo un băieţandru isteţ. Fetele întinseră pe pământ ştergare curate şi pe ştergare, rostă, talgere cu borş cu carne de oaie.

— Nu hi supărată Zenovio, treci la mâncare.

— Trăsni-l-ar Dumnezeu, pentrucă nu l-am lăsat să mă sărute ieri — şi cu mâneca cămeşii îşi ştergea lacrămile din ochii negri.

— Nici moş Surdoaie nu-i...

— Iată-l că vine.

De-abia se apropia cu pasul trăgănat, galben la faţă şi cu ochii duşi în fundul capului; Pachia îl sprijinia de supţiori.

— Pe mine m'aţi aşteptat, feciorii mei? Ospătaţi sănătoşi, eu nu pot .. dela amiazi m-a apucat un rău, rău de tot, e-hei... bătrâneţele — aşa un negru mi-se punea inaintea ochilor, cât-pe-ci era să mă prăbuşesc de pe gireadă.

— Nu-i nimic, o să dea Dumnezeu şi o să-ţi treacă. Aşa vine ciumurluiala, dar gustă, gustă o ţâră de borş, îţi aşază inima la foc.

Moş Surdoaie oţerându-şi obrazul, se aşeză jos, cu mâna dreaptă, tremurândă, făcu »sfânta cruce«, şi toţi îl urmară. Trudiţii ospătau cu poftă.

III.

Vântul aducea ploaia mai cu putere pe pământ. Fulgerile dese rupeau întunerecul adânc al nopţii şi tot cuprinsul sub lumina straşnică de câte-va clipe, lua o înfăţişare stranie.

Par-că Dumnezeu s ar fi supărat faţă de nedreptatea oamenilor şi-ar fi vrut să prăpădească pământul, ca şi cum nu era nimic în cele câte-va colibe, răsleţite pe câmpie; trudiţii fără teamă, dormiau somn adânc. Numai într'un bordeiu veghea lumina. Aici era uşa deschisă, şi jos, pe aşternut de iarbă, sta întins trupul stâns de boală al lui Moş Surdoaie. Sărăc'a din bordeiu rădea de istovitul ce tremura, care

BCU Cluj / Central University Library Cluj

XVI. Ibaşfalău: Prot. G. Simu şi preotul N. Galea din Hundorf.

XVII. Indol: Prot. Ioan Bucur şi preotul Ştefan Mariş din Şut.

XVIII. Ludoş: Prot. N. Solomon şi preotul V. Suciu din Căpuş.

XIX. Mediaş: Prot. Moldovan şi preotul V. Hăţegan din Bazna.

XX. Morlaca: Prot. I. Pop şi preotul Ioan Truţia din Ciucia.

XXI. Mureş: Preotul Baziliu Saltelechi din Bardos.

XXII. M.-Uioara: Prot. Emil Pop şi preotul Ioan Moldovan din Ciunga.

XXIII. Odorheiu: Prot. S. Sandor şi preotul M. Piroşca din Odorheiu.

XXIV. Pogăceaua: Prot. A. Târnăvean şi preotul Filip Pop din Rîciu.

XXV. Reghin: Prot. Ariton Popa şi preotul S. Zăhan din Caşiova.

XXVI. Roşia: Prot. I. Montani şi preotul I. Agârbicean.

XXVII. Sebeş: Prot. A. Dobrescu şi preotul I. Bitea din Cut.

XXVIII. Sibiiu: Prot. N. Togan şi preotul V. Florian din Racoviţa.

XXIX. Treiscaune: A. Boier şi preotul S. Boier.

XXX. Turda: Prot. I. Costin şi preotul V. Masca din Bei.

XXXI. Vicariatul Făgăraşiului: Vic. Macaveiu. şi preoţii Max. Recean şi A. Şerban.

Din Viena.

Dela coresp. nostru)

Duminecă în 14 l. c. s-a sfinţit de păr. Dr. Virgil Cioban noul local al societăţii »Clubul Român« din Viena. Această serbare frumoasă a avut un caracter înălţător palpitând inima de bucurie, văzând că după o luptă de ani întregi s-a văzut în localitatea sa.

Deja la orele 3 p. m. se adunase un frumos număr de Români din diferite păturí sociale spre a asista la actul de sfinţire. După săvârşirea actului de sfinţire a ţinut simpaticul părinte d-l Dr. Virgil Cioban o cuvântare frumoasă la adresa tinerilor meseriaşi, cari păşesc în calea vieţii.

Au vorbit încă d-l Dr. L Popovici şi preşedintele societăţii acad. »România Jună« despre foloasele şi progresele societăţii »Clubul Român« ce le-a făcut în timpul din urmă.

La fine d-l George Vitencu preşedintele »Clubului Român« mulţumeşte călduros tuturor participanţilor, invitând pe fie-care Român de bine a vizita acest local. Intre oaspeţi am observat pe protectorul societăţii d-l general Alex. Lupu, d-l Dr. L. Popovici, d-l inginer Teofil Popoviciu, d-l Dr. Nemeş, d-l Dr. Bardoşi şi representanţii societăţii acad. »România Jună« în frunte cu preşedintele său d-l Pauline.

Seara a urmat o convenire în restaurantul »Zum Magistrat«, unde animaţia a fost la culme. Ar fi de dorit ca aceasta societate să fie mai mult sprijinită de inteligenţa română din Viena decât cum este de fapt.

Severinul.

Scrisoare din Cluj.

— Aglomeraţie la drept. — Tineri rătăciţi. — O cununie. —

Din an în an tot mai mult şi mai mult creşte numărul tinerilor români, cari cercetează cursurile universităţii de aici. Un fapt acesta, înbucurător. Când ne gândim însă, că dintre aceştia, două părţi din trei, cel puţin, sunt înscrişi la drept, fără de voie, ne vine întrebarea: că oare în ce hal vom ajunge peste câţiva ani, dacă proporţional numărului anilor din urmă, va creşte şi de acum înainte cifra studenţilor în drept români înscrişi la diferitele facultăţi din patrie? Şi considerând, că nu este Sâmbătă, în care să fac promoţiile să nu se ridice la gradul de doctor în ştiinţele iuridice şi cel puţin un tânăr român, ne întrebăm, că oare peste câţiva ani putea-va bietul nostru popor trudit satisface tuturor aspiraţiilor marei mulţimi de advocaţi români, cari, lucru firesc, se vor năpusti şi pe satele noastre, căci la oraşe şi până acuma să simte numărul mare al procatorilor din neamul nostru? Şi în sfârşit unde vom ajunge, dacă înalta diplomă de advocat, nu va mai atinge nici în parte sfera idealurilor multe, pe cari şi-le făureşte tinărul iurist român, la începutul carierei sale?... Deci nu putem îndeajuns îndemna tinerimea română, trecută prin şcolile medii, să mai îmbrăţişeze şi alte cariere tot atât de practice şi tot atât de rentabile ca şi iura, cu toate că poate n-ar avea o înfăţişare atât de ideală!

*

Vorbind despre tinerimea universitară de aici, ne vin în minte şi un fel de tineri rătăciţi ai neamului nostru, universitari şi ei, cari, se vede au învăţat meşteşugul de a trăi mai cu în esnire ca alţii, cu toate că şi lor le stau prost trebile pe acasă. După cum zic ei însă, tocmai asta i-a îndemnat să-şi dea sufletul mamonului şi să sprijinească prin scrisul lor, — fireşte că numai pe o atare cale s-ar putea validita — fiţuicile româneşti tendenţioase şi cu intenţii mistificătoare de adevăr şi totodată seducătoare pentru cei slabi de suflet, — cari, regretele nostre — în ziua de astăzi să înmulţesc cu duiumul. Nu e de ajuns, că profesori de liceie, cari intenţionează, prin pilduirea lor, un norocos măritiş al fetelor, ori de cei dela liceele streine, fie şi dela scoala civilă de fete, nu ştiu din care oraşel, căruia nu i-ar strica un post mai tihnit de inspector şcolar, ori comisar regesc, tot ce e posibil — acum vin şi tinerii universitari să-şi facă merite patriotice, ori să-şi uşureze traiul. Bună invenţie! Trăim doară în era invenţiilor. Şi ce e mai practic, să zicem ideal practic — decât un trai tihnit?!..

Nu descoperim nume de astădată. Ţinem a mărturisi numai, că ăsta este un compromis, pe care nu şi-l vor putea şterge în întreagă viaţa lor. Vor rămânea pentru totdeauna pătaţi cu pata batjocoririi neamului, care le a dat viaţă!..

*

Amintim în treacăt, cu ăst prilej, şi despre o cununie românească, faţă de care s-a arătat un viu interes din partea inteligenţei din Cluj. E serbarea religioasă a cununiei: D-şoarei Veturia Podoabă cu d-l Dr. Livius Pandrea, advocat în Făgăraş, care s-a săvârşit Duminecă, 21 l. c. la 4 oare d. a. în biserica gr.-cat., din partea d-lui canonic mitropolitan dela Blaj: Gavril Popp. Ca naşi, — după cum e datina în Ţara Făgăraşului — au fost d-na şi d-nul deputat Şerban.

Biserica a fost ticsită de public.

A. Delascurta.

Conferenţa învăţătorească din tractul Branului.

Ne având loc pentru a o da întreagă, darea de seamă, luăm din ea părţile mai însemnate. — Red.)

Protopresbiterul tractual I. Hamsea, ca comisar consistorial, ţinu un magistral cuvânt de deschidere, desfăşurând bogate idei de actualitate, referitoare la misiunea apostolică a învăţătorului.

Biroul se constitue în modul următor: *Pomp. Dan* preşedinte, *Vas. Muntean* şi A. *Boldor* bărbaţi de încredere, iar notar Nic. *Sperchez.* Inteligenţa din Zărneşti a fost de faţă.

Inv. dirig. A. Boldor dă cetire protestului înaintat de învăţătorii presenţi, *în causa detragerii diurnelor şi speselor de călătorie, de cari învăţătorii nu au fost împărtăşiţi de astă-dată.* Dacă conferenţa totuşi s'a ţinut, este a se mulţămi tactului înţelept al comisarului consistorial şi spiritului conciliant al învăţătorilor.

Iată unele părţi din protestul înaintat: »In timpul de astăzi, când referinţele de trai sunt din cale afară insuportabile, când a pretinde ca să ne întrunim pe spesele noastre proprii, este ceva ce loveşte în posiţiunea noastră, este o dejosire a tagmei învăţătoreşti. *Deputaţilor sinodali şi congresuali, cari de altcum sunt persoane în posiţiuni materiale foarte favorabile — li-se voteazâ progresiv ridicarea diurnelor,* iar statului învăţătoresc i-se ia şi puţinul ca l-a avut, fără considerare, că Prea Ven. Cons. Archid, şi celelalte organe superioare bisericeşti, dela 1907, de când s'a adus legea pentru ridicarea salariilor inv. — au satisfăcut numai *în parte* cerinţelor şi pretensiunilor învăţătorilor, iar acum binevoeşte a ne lipsi şi de nefăsmnatele diurne avute şi aprobate de măritul congres bisericesc«. Apoi fineşte aşa: »In urma acestora şi a altor motive, ne vedem siliţi a protesta contra dispositiunilor luate în circularul cu pricina şi declarăm solidar, că pe viitor *nu vom mai lua parte la conferenţe,* până atunci, până când Prea Ven. Consistor Archid. nu va reveni asupra ordinului cunoscut nouă, *casându-l* şi dispunând ca în viitor nu numai să ni-se pună în curgere diurnele avute, ci cu considerare la împrejurările grele, în cari trăim — să binevoiască a ridica acele diurne.

Şedinţa a doua se începe la ora 3 după ameazi.

Prelegerea practică »*A szék*« ţinută de inv. P. *Dan* cu elevii clasei a II-a, a fost ascultată cu viu interes de învăţătorii presenţi. După terminarea prelegerii — presidiul deschide discuţie liberă asupra lecţiunilor date, aducându-i-se prelegătorului mulţămită protocolară.

A urmat prelegerea practică: Cunoaşterea literei — sunetului — »*ă*«, ţinută cu elevii cl. I-a de inv. D. *Marcu,* după metodu fonomimic, care ne-a dat prilej a cunoaşte dibăcia şi iscusinţa prelegătorului.

A. Boldor îşi citeşte interesanta disertaţiune despre: »*Lucrul manual şi însemnătatea lui în şcoala poporală*« (publicată de noi. — N. R.)

Seara s'au întrunit — cu escepţiunea câtor-va învăţători din localitate — — toţi învăţătorii la o cină comună.

La şedinţa a treia au cetit conferinţe domnii B. Tipei şi L. Roman.

Preşedintele invită apoi conferenţa a alege *o comisiune permanentă* de 3 membri, care să studieze starea învăţământului din tract, având a face din an în an rapoarte temeinice în această cauză. Se aleg d-nii: A. Boldor, P. Dan şi I. Butta.

O altă comisiune permanentă de 3 membri în persoana d-lor Ios. Renghea, Rom. Cristoloveanu şi B. Tipeiu se însărcinează *cu stabilirea de programe de lucrări* şi teme, pe cari să le presinte din an în an.

Ca teme pentru conferenţa anului viitor s'au luat în program: »Avantagiile metodului fonomimic«, referent N. Garoiu şi »Cari ar fi mijloacele, cu cari am putea împrietini poporul nostru cu grădinăritul?? Va fi lucrată de inv. I. Pascu. Ca ultim punct al programului se d cetire din partea inv. dirig. R. Cristoloveanu interesantei disertaţiuni »Rostul gramaticei în şcoala poporală«. Tema a fost lucrată cu multă pricepere de causă, mulţămind întru toate pe ascultători.

Ca încheiere pot afirma, că învăţătorii acestui tract s'au arătat şi de astădată devotaţi chemării lor, maturi în lucrare şi prin inteligenţa lor se ştiu impune chiar şi streinilor.

Ghimbăşanul.

STIRILE ZILEI.

— 12 Noemvrie v.

Pentru întemniţaţii noştri. Au căzut, pe tot întinsul ţării, întâii fulgi de zăpadă, şi după întâii au urmat milioane şi miliarde de fulgi. Acuma tot cad, de »trei zile încheiate«, de când au pornit, într-una cad, şi par-că n-ar mai voi să înceteze. Să te mai miri, că, pe-o vreme ca şi asta, tot creştinul bun începe a se gândi la sfintele zile de sărbătoare, prin cari se concretizează oarecum o iarnă, — la sărbătorile Crăciunului?...

Nu ai să fi numai decât un impresionist, ca întâii fulgi de zăpadă, ce rămân, să-ţi deştepte în suflet melancolia serii de colinde şi cu cei trei crai dela răsărit...

In casa săracului deci se dă cu o mână de porumb mai mult, în toată seara, râmătorului, bogătaşul dă mai des pe la prăvăliile cu nestemate de aur şi de diamant, iar în casa burghezului, — o specie nouă de om, care n-a întrat încă în poveştile ţăranului — bătrânele se grăbesc mai sprintene cu ciorapul pentru ginere. Toate felurile de oameni îşi au gândul şi grija lor pentru Crăciun. Toţi se trudesc pentru cineva, săracul pentru familie, bogatul pentru femeie, burghezul pentru ginere — numai noi, gazetarii, n-avem pentru cine ne face gânduri şi griji, — pentru câţiva

---

încleşta degetele deşirate în aer, cu privirea aiurită. Moş Surdoaie, acoperit cu o ţolincă, şi părul vâlvoiu, cu faţa de ceară împrejmuită de o barbă de argint, încălcită, iar lângă el sta Pachia cu privirea plină de teamă, şi plângea, plângea înăduşit, să nu o audă tată-său.

— Ia-l... Ia-l de aici!

— Pe cine tată? Nu-i nimeni, răspun ea cu graiul tremurător copila. Ii săruta mâinile slabe; luă în grabă frunzele de brustur de pe fruntea prea fierbinte a bătrânului şi o în'ocui cu o cârpă muiată în apă rece.

Fata, îngenunch ă înaintea iconiţei şi începu în şoaptă: »Maica Domnului, făcătoarea de minuni, mama tuturor de pe pământ, scapă-l pe tătuca, scapă-l«. Iar după ce isprăvi rugăciunea, îngrijată, se apropie de bătrân şi-i învăli cu ţolinca, şi-l împrejmui cu privirea plină de lacrămi, îl sărută încet pe ochi — se mai liniştise — adormise.

Se aşeză la c pătâiul bolnavului şi gândurile nu-i dădeau pace: Se vedea în sat la Stupca, casa lor în margine de sat, lângă drum, în vale, mică. Şi cum murise mă-sa, acum doi ani. Şi n'a zăcut mult. Şi cum şi-a dat sufletul pe cuptor, iarna; numai s'a uitat odată lung, s a oţărât şi a închis ochii pentru totdeauna. De jale şi vecinii au bocit la îngropăciunea gospodărească, cu doi preoţi. Iar de atunci era pustiu la ei. Şi vedea cum moare tătuca, cum o lasă singură prin străini, cum îşi dă sufletul departe de Stupca, cum au să-l îngroape aici, iar ea cuprinsă de spaimă îşi freca ochii scăldaţi în lacrămi.

Bătrânul cu vocea stinsă de-abia şoptea: »o ţară de apă«.

Cu privirea dureroasă, când Pachia îi întinse cana la gură, zise:

— Dragul tatei, tu ai plâns, să te sărut pe frunte.

IV.

Din fluer răsuna doina, până departe.

— Moş Surdoaie, zi-i ceva din cătănie.

— Nu pot.

— Zi-i măcar o poveste.

— Nici asta.

Şi trudiţii împrejurul bătrânului nu ştiau ce să scornească, doar să înceapă a povesti.

— De-ar fi holercă, cum i-ar încălzi gura moşului — zise Toader, căruia Mărioara îi căuta în cap.

Toţi bufniră de râs.

tre păpuşoaie, şi atent la cel mai mic sgomot, se apropiă, se înfloră şi plecă înainte.

— O hi târziu, haidem la odihnă.

Din toate părţile se auzi: »bună seara«. Nu trecu multă vreme şi toţi dormiau duşi, sforăind. pe când luna, de sus, le ploua lumină argintie pe frunţile lor. Se auzea murmurul părăului. Numai moş Surdoaie, îngândurat, sta pe o lespede de piatră, dinaintea bordeiului.

Se ridică, se uită în toate părţile — n'căeri.

Ce să fie de întârzie atâta vreme? Unde-i fata, se întreba în sine. De nu ar fi a rău... simţise el ceva, şi să nu-i vie în minte?... De aceea Pachia părea schimbată! Doamne fereşte de păcat! De aceea la curte era privit altfel; de aceea boerul Zalman, proprietarul moşiei, singur îi socotea şi-i da toţi banii, pe când la ceilalţi le mânca dreptul.

Nu, nu, nu se poate. Ce ruşine, ce păcat! De aceea fata umbla mai gătită. Dar, nu, nu! Şi lui să nu-i vie în minte? Doamne fereşte! de aceea făcea joc la curte şi le da la toţi beutură, iar fetelor mărgele şi alte frumuseţi. Dar, nu, nu, Pachia, lumina ochilor din cap, odorul lui, nu-i va face de ruşine!

O luă încet pe cărarea îngustă din-

— Bată-te norocul, răspunse baba Casandra — şi iar alt râs sănătos.

Se opri în loc, par-că se auzia ceva, un foşnet de frunze, o împotrivire, gemete.

Se cutremură, cu privirea ochilor fioroasă, o luă înapoi în goană, cu pletele în vânt, ca o stafie.

La colibă, înşfăcă barda, o ascunse în sân, şi iar la goană, tiptil-tiptil, ca un ucigaş se repezi între păpuşoaie — şi implântă fierul în capul acelui, care-i necinstise copila, ca în capul unui şerpe. Sângele uda pământul, pe când luna se ascunse după un nor.

— Te ucid şi pe tine, m-ai făcut de râs... pentru cine am muncit eu?!...

Şi Pachia tremura sub puternica strângere de mână a tatălui ei neputându-şi opri plânsul: »Tătucă nu-s vinovată eu. M-a oprit la curte vechilul să-mi spuie ceva. Şi cum a înserat, trăsura boierului era la scară, şi fără voia mea m-am suit, spunând, că venind la noi pe ogoare, mă aduce el. Cum am eşit din sat, pe câmp, când am început alt drum, a început a mă săruta; eu am vrut să ţip, el dintâi mi-a arătat hârtii de bani şi dacă nu am vrut să le iau, a ridicat puşca la mine să mă omoare. Şi pe urmă...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

de ai noştri, — noi trebue să ne gândim la toţi şi să ne îngrijorăm pentru toţi.

Adecă n-am avut până acum, căci în iarna aceasta avem şi noi.

Doi dintr-ai noştri nu sunt între noi. La doi trebue să le purtăm grija. Redactorul şi administratorul nostru sunt duşi a Seghedin, unul de trei altul de o lună de lzile. Şi azi-mâne mai pornesc doi colaboratori ai noştri pe-aceiaşi cale. Ne mutăm acolo cu redacţie cu tot...

La aceştia ni-e gândul, simţind cum se apropie Crăciunul. La ei, şi la toţi acei de-o soarte cu dânşii.

Primul ministru al Austriei, a zis nu de mult, la un jubileu al gazetarilor: »Nu este o bucurie, nu este o petrecere a *altora*, la care gazetarii să nu ia parte, şi vai puţine sunt bucuriile *lor*, bucuriile de cari *numai* ei să aibă parte...«

Adevărat.

Nu de foame, nici de sete se vor plânge întemniţaţii noştri, cei ce sufer la Seghedin pentru cauza noastră, dar vai, de multe-ori s-ar putea ei plânge de lipsa de *dragoste* din partea acelora, pentru cari sufer!...

De dragostea aceasta am vrea ca să aibă ei parte, măcar în zilele de mari sărbători, măcar în anul 1909. Nu e vorba să-i scăpăm de moarte prin foame, nu. E vorba să le facem bucurii, surprize, plăceri, să le îndulcim zilele ce trec anevoe, să-i facem să simţească toată căldura inimilor celor de-acasă. Să nu se simte singuri, uitaţi!

Apelăm dar cu o scurtă şi simplă rugare către cetitorii noştri; apelăm mai cu seamă către aceia cari — vorba primului ministru — au parte de mai multe bucurii, cu azistenţa gazetarilor, apelăm către *toţi acei, cari ne cer să le publicăm vre-un anunţ* de nuntă, de logodnă, de botez, de petrecere, de banchet, de sfinţire de biserică, de divorţ, de promoţii, de cancelarii deschise, şi alte multe bucurii — *să alăture cu toţii câteva mărci de 10 fileri la anunţul, pe care ni-l trimit să-l publicăm;* unul mai multe, altul mai puţine mărci, la care cum îi dă mâna şi inima!! Noi le vom mulţumi de-opotrivă la toţi, şi vom însemna conştienţios lângă anunţ, de la care cât am primit. Din ce se va aduna apoi astfel, vom îngriji de toate, ce se pun pe lângă un pom de Crăciun — pentru *toţi* intemniţaţii români din Seghedin!

Apelul nostru e totodată şi just. De ani de zile toată pressa română dă tot felul de anunţuri, fără de cea mai mică răsplată. E un obiceiu patriarhal. De sigur însă tot aşa va deveni un obiceiu patriarhal pomul de Crăciun al intemniţaţilor, pentru care scriem aceste rânduri...

Şi dacă cetind aceste rânduri, pe cineva îl mustră »generositatea«, pentru datorii vechi nerăsplătite, — dacă ţine cineva să se achite ulterior pentru anunţurile publicate până acum — contra serviciul lui este primit pe urmă cu plăcere. Apelul nostru nu e scris numai pentru *viitor*; el are şi putere *retroactivă*...

Dărnicie românească. Primim ştirea că, economul George Roman din Mateiaş (com. Târnava-mare), a dăruit bisericei de acolo suma de 200 cor. Fapta frumoasă a acestui bun creştin — care nu se numără între Românii cu stare din Mateiaş — se laudă de sine şi şi mai frumos ar fi ca ea să servească de îndemn şi altor Români, nu numai din Mateiaş, ci din toate părţile, nu numai pentru biserică ci şi pentru celelalte instituţii ale noastre.

— Comitetul parohial bis. Sf. Arhangheli din Satulung exprimă mulţămită respectuoasă Doamnei şi D-lui Ioan Bran de Lemeny, cari din incidentul trist al scumpului lor decedat Dr. Pompiliu, advocat în Săcele, au făcut înţeleapta dăruire, contribuind şi D-lor cu 20 coroane, în favorul zidirei şcoalei noastre.

Inimile bune se arată!

Notificare. Domnul ministru de culte şi instrucţiune publică, prin ordinul său de dto. 26 Septemvrie a. c. Nr. 86662, bazat pe §-ul 17 art. de lege XXVII din 1907, scoate din uzul şcoalelor poporale din patrie *tabela de intuiţie* intitulată: »Antropologia«; »Mamifere«; »Paseri«; »Mineralogia«. Editura librăriei Socecu şi C-nia Bucureşti«. Ceea-ce aducem la cunoştinţa organelor noastre inferioare spre ştire şi conformare. Sibiiu, din şedinţa senatului şcolar, ţinută la 15 Octomvrie 1909. — *Consistorul arhidiecezan.*

Măsuri contra emigranţilor în America. Autorităţile au luat o nouă dispoziţiune foarte severă împotriva emigranţilor. Pe viitor vor putea fi respinşi emigranţii la cari se constată slăbiciuni musculare. Un mare număr de emigranţi au şi fost respinşi în baza acestei dispoziţii.

»Ajutorul«, noua bancă din Şeicamare (şi a doua) făgăduieşte că »s-a alcătuit îndeosebi pentru sprijinirea economiei poporului nostru, care într un centru de provincie destul de însemnat a fost lăsat totuşi la exploatarea străinilor, mai ales în ce priveste valorizarea productelor sale, iară de altă parte sărac fiind şi neputându şi face seamă de uneltele mai de preţ, necesare unei economii raţionale, — societatea va mijloci procurarea astorfel de unelte pentru o mai prielnică desvoltare economică.« Numai până la sfârşit, domnilor! Atunci trebue să se împace orişicine.

Mulţămită publică. Domnii Petru I. *Gavet* agricultor în România şi George I. *Gavet* comersant Buzeu — ambii fii ai parohiei noastre Satulung bis. SS. Arhangheli — au dăruit în favorul şcoalei ce se va zidi la această parohie — 60 cor. iar al doilea 20 lei, promitând că şi în viitor îşi vor arăta recunoştinţa şi dragostea faţă de aşezămintele noastre culturale. Primească aceşti nobili şi demni fii ai parohiei noastre mulţămita noastră călduroasă. Satulung. Comitetul parohial prin *Romul Verzea*, preşedinte.

Egalitatea. Din Bucovina vine ştirea, că pentru liniile ferate austriace, cari trec prin Galiţia şi Bucovina biletele de tren se vor tipări cu text în trei limbi: nemteşte, poloneşte şi *jidoveşte*. De limba românească nici-o amintire.

Cine-i Bagotai Lengyel Kornel? Ni s a răspuns la întrebarea aceasta: D-l de Bagota e de prin Sătmar. Neprimindu-l în Seminariul respective în clerul diecezei lui, a fost primit în dieceza Lugoşului. După absolvarea teologiei, a fost chirotonit şi pus de preot în Jitvin, după aceea în Gelar, de unde pentru uzură a şezut pe banca criminalilor în Deva. După asta, s-a dus în America, de acolo reîntors a fost dispus la parohia Şuşanoviţa, de unde l-a scos o dragoste şi după cum se vede acum e în Ghilad. Păcat! De soţie ţine pe o consângeană de a lui Kossuth Ferencz

Am înţeles acum toate.

Inaugurarea »Cercului Românilor de peste munţi.« Deşi încă abia la începutul esistenţei sale, această societate a dat probe strălucite despre felul cum este condusă şi cum înţelege lupta cea mare şi sfântă pentru idealul nostru naţional. Frumosul succes, avut cu ocazia prezentărei memoriului Românilor ardeleni, cu ocazia vizitei Archiducelui Francisc Ferdinand la Sinaia, ne îndreptăţeşte a aştepta dela această societate, pusă sub înţeleapta conducere a vrednicului român d-l *Simeon Mândrescu*, profesor universitar, o muncă rodnică şi binefăcătoare. Aseară s-a serbat inaugurarea localului Cercului din Bulevardul Elisabeta Nr. 12. Au luat parte mai mulţi Români transilvăneni stabiliţi în Bucureşti, între cari amintim pe d-nii Tzetzu, fraţii Mircea, d-nii profesori Clinciu şi Popa etc. La inaugurare au luat cuvântul mai întâi d-l preşedinte Simeon Mândrescu, care arătând rostul şi menirea Cercului, îndeamnă pe membrii prezenţi la muncă şi jertfă, căci ar fi un păcat neiertat ca Românii transilvăneni de aici să stea în nepăsare, când peste graniţă gem temniţele de strigătele celor mai buni fii ai poporului românesc. In acelaş senz au vorbit şi d-nii Ioan *Tzetzu* şi d-l profesor *Clinciu*.

In noul local din Bulevardul Elisabeta 12 (etajul întâiu) se va ţine în viitor şedinţele comitetului; aici membrii cercului vor găsi tot felul de ziare româneşti şi străine, precum şi o bibliotecă a cauzei româneşti. Urăm succese tot mai frumoase acestui cerc, al cărui principal scop este de a grupa pe toţi Românii transilvăneni stabiliţi în ţară şi a-i îndemna să-şi impună sacrificii şi obligaţiuni, faţă de orice împrejurări, prin cari neamul nostru ar trece.

Ni se scrie: De interes public român fiind, Vă rog a publica între ştirile zilei, că în comuna curat românească şi centrul unui ţinut mare curat românesc, Monor (ctt. Bistriţă-Năsăud, p. u. Nagysajó) sunt a se da în arândă cu începere din 1 Ianuar 1910 pe timp de 6 ani casele comunei de ospătărie şi prăvălie. Are drept de licenţă nelimitată de beuturi. Prăvălia este cercetată şi pentru mâncări de călători, fiind frecuenţia mare. E asigurată licenţa de trafică de tutun, sare şi timbre. Se esarindează şi din mână liberă unui negustător potrivit, creştin, posibil român. Reflectanţii să se adreseze în persoană sau în scris primăriei comunale. — Cu distinsă stimă: *Izidor Titieni.*

Pentru masa studenţilor români din Braşov s'au mai făcut următoarele contribuiri:

Dela d-l *Emil de Colbasi*, stud. med. Viena, în amintirea nuntei de argint a iubiţilor săi părinţi *cor 5*, dela »*Agricola*«, societ. econ. Hunedoara *cor. 50*, dela »*Oraviţana*« societ. pe actii, Oraviţa, *cor. 50.*

Primească generoşii donatori sincerile noastre mulţămite. — *Direcţiunea şcoalelor medii gr. or. rom. din Braşov.*

Dela magistratul oraşului Braşov primim spre publicare o provocare cu privire la recrutarea din anul 1910, din care estragem următoarele: Se atrage atenţiunea celor obligaţi la recrutare, că în orice afacere militară, să nu se adreseze către aşa numitele cancelarii militare, cari se anunţă în diferite moduri şi cari pentru bani fac părţilor interesate promisiuni nerealizabile, ci dacă au trebuinţă de deslusiri în orice afacere militară, să se adreseze cu încredere autorităţilor competente precum: comandamentelor de întregire, protopretoriatelor cercuale, secţiilor militare dela oraşe şi primăriilor comunale, pentrucă numai aceste autorităţi sunt chemate şi totodată obligate să dee părţilor indrumările cerute în privinţa cestiunilor relative la serviciul militar.

Toţi aceia, cari ca şi aparţinătorii de calsa 1, 2 şi 3 de etate, sunt provocaţi la asentarea din anul 1910, va se zică, cari s'au născut în anii 1889, 1888 şi 1887, dacă până acum nu s'au prezentat, sunt obligaţi, — fără ca să aştepte separată provocare verbală sau în scris şi fără conziderare la aceea, că aparţin sau nu la competinţa aceleiaşi comune, — a se prezenta în persoană sau în scris în decurs de 14 zile, dar mai târziu până la sfârşitul lunei lui Novembrie la judele comunal, pentru a fi introduşi în registrul de consemnare; iare la caz contrar, urmările, cari sunt prevăzutii în § 35 al legei militare, au a şi-le atribulor inşi-şi.

Tragerea la sorţi se va efectui, după cercurile de asentare, numai pentru acei tineri, cari sunt conscrişi în clasa 1-a de etate. Aceasta tragere la sorţi se va efectue în prezenţa oficiului cercual şi a primăriilor comunale. Terminul pentru aceasta tragere de sorţi se defige pe ziua 10 a lunei lui Septemvrie din anul 1910 în statul orăşenesc înainte de prânz la 9 oare.

Agenturi poştale nouă s'au deschis la 1 crt. în comuna Sana, com. Cluş, de care se ţin comunele Sana, Băgaciu şi Imbuz iar în 1 crt. în comuna Şimişana com. Solnoc Dobâca pentru comunele Şimişana, Haşmaş, Ciubanca şi Ciaca.

Un nou mijloc contra buretelui de casă. Cetim într-o revistă de specialitate că în Ungaria de nord se practică de multă vreme un foarte bun mijloc contra buretelui de casă. Receptul l-a compus un anumit domn care şi-a numit preparatul său »Serpulit«. Experimentele făcute cu el în mai multe cazuri au dovedit că acest preparat este foarte bun la stârpirea buretelui. In urmarea acesteia s-a fondat în Igló

Moş Surdoaie acoperi obrajii fetei cu sărutări, şi plecând în goană pe câmpie, în urmă-i se auziră vorbele: »Rămâi cu bine«.

*

Peste câte-va zile, jandarmii duceau, legat cot la cot, pe moş Surdoaie; iar în urma lor Pachia cu vocea înecată în lacrimi: »Tătuca nu-i vinovat, nu-i vinovat!«

Trudiţii, ţintuiţi în loc, îşi ştergeau lacrămile.

In miez de noapte.

Din „Istorioare", alese de *N. Petra Petrescu.*

(Fine.)

Era o noapte întunecoasă şi vijelioasă, în care puţini ar fi avut curajul să facă un astfel de drum; dar un suflet curat, care nu se ştie vinovat cu nimic, şi care voieşte să mântue altă viaţă, tot aşa de curată, şi o dragoste, care nu se gândeşte la sine, ci este gata cu orice jertfă pentru fiinţa iubită, sunt mai pe sus de orice frică şi înăbuşă chiar şi frica neînvinsă de mirozenii suprafireşti. Iudita ieşi cu paşi grăbiţi pe porţile cetăţii, şi se îndreptă spre locul de pierzare... sub manta ţinea ascuns cuţitul cel mare şi, fiindcă acum nu se gândea decât la scăparea iubitului ei, învinse orice frică, care altădată ar fi simţit o în toate membrele ei. In sfârşit vede furcile negre dinaintea sa. Cornul lunei, care apunea, arunca prin o crepătură de nor o lumină palidă asupra furcilor şi le făcea şi mai înfiorătoare.. Stânca corbilor, rotundă şi ridicată, ca un zid înalt, pe care criminalii se trăgeau pe roată, ori li-se tăiau capetele, şi furcile înalte cu cei trei stâlpi, în cari mai spânzurau şi se bălăncăneau picioarele unui spânzurat, stăteau înaintea ei, în conturi întunecoase, înfăţişând o icoană înfiorătoare. Ea se gândea la povestirile, auzite în odăiţa gardistului şi, fiindcă ceasul din oraş tocmai acum bătea douăsprezece, îşi aduse aminte, că pe vremea asta, cel spânzurat mai în urmă trebuia să curăţe stânca. Tremurând ca varga, ajunse în fine la locul înfricoşat şi cu mâna tremurătoare tocmai era gata să taie o aşchie din furci, când de-odată aude din depărtare un tropot de cai, cari se apropiau iute către furci. Ea se ascunse intre-o crepătură din stâncă, de unde văzu că se apropie mai mulţi călăreţi, cari îşi leagă caii de furci, şi de pe unul smânciră un om legat de mâni şi de picioare... văzu şi o figură bărbătească înaltă... faţa îi era acoperită cu o mască neagră... acesta era căpitanul la a cărui poruncă avea să fie ucis omul legat fedeleş. Nenorocitul se ruga să-i lase viaţa, dar omul negru, fără nici o îndurare, cu un cuţit mare îl străpunse mai de multe oriîn piept, porunci apoi, să scoată din stâncă două lespezi mari şi trupul mort îl asvârliră în bolta necunoscută de sub pământ. După aceea deslegară cuferele mortului de pe cal şi le deschiseră, le sparseră în grabă, vărsară bani şi haine şi începură să le împartă pe iarba dinaintea furcilor. Omul cu masca neagră îşi împlântă într'aceea cuţitul plin de sânge într'unul din stâlpii furcilor şi fără să mai aibă altă grijă, se îndeletnici numai cu împărţirea lucrurilor jefuite. Iudita, sub ochii căreia se petrecu scena asta înfricoşată, încremenise de spaimă; dar siguranţa cea mare, că mirele ei este nevinovat şi că Petru cel negru stă acum înaintea ei, o umplu de curaj... ea înţelese, că clipa de astăzi trebue să aducă mântuirea iubitului ei. N'avea decât să facă câţi-va paşi din ascunzătoare şi să ajungă la cuţitul sângeros din stâlp şi... fără să fie băgată le seamă, să-'l schimbe cu al ei... Şi a avut noroc, a scos cuţitul sângeros din crepătură, împlântă în locu-i pe al ei, aproape de aceeaşi formă şi mărime şi se întoarse în ascunzătoare, fără să fie băgată în seamă. Nu trecu mult şi hoţii erau gata cu împărţeala... Petru cel negru scoase fără nici o bănuială cuţitul din crepătură, îl aşează în cingătoarea sa, urcă cu ceilalţi pe cai şi p'aci ţi-e drumul. Iudita, însă, tăiă iute o aşchie din furci şi, într'un suflet, alergă către oraş.

Când bătea în turnul bisericei unu, ea intră în odaia sergentului. Castelanul şi orăşenii se duseră să se culce. De faţă era numai sergentul şi soldaţii. El sări din somn, când intră Iudita, şi strigă:

»Fată, doar nu vei fi fost a cioarălor şi să fi adus aşchia dela furci?«

»Ba da, am adus-o, domnule sergent. Dar eu aduc şi mai mult, adause fata, »pentrucă Dumnezeu m-a ales de martoră a nevinovăţiei«. Cu acestea îi întinse cuţitul cel plin de sânge şi-i povesti toate lucrurile înfricoşate ce le văzuse cu câte-va clipe mai înainte«.

Sergentul se uită cu băgare de seamă la cuţit, şi zise trăgănat: »Mi-se pare că eu cunosc cuţitul acesta... îmi vine că l-aş fi văzut la Roşcovanul. Stai numai pe pace aici, fiica mea, până se face ziuă, şi te pot duce la căpitanul, pentrucă lucrul este de însemnătate şi trebue cercetat în grabă!« Zicând acestea îi arată un scaun dintr'un colţ întunecos al odăii, deocamdată să se odihnească pe el.

Abia se retrăsese Iudita în colţul odăii, când iată că intră Roşcovanul cu câte-va perechi clondire de vin, le pune pe masă şi zice către sergent: »frate dragă, tatăl meu s'a culcat şi m'a trezit, pentrucă unul din noi trebue să-ţi ţinem de urât. Miezul nopţii a trecut, şi acum aduc câte-va clondire să le gustăm pe inima goală!" Se aşeză la masă şi umplu paharele... Sergentul însă îşi înfipse ochii

BCU Cluj / Central University Library Cluj

o societate pe acţii cu un capital societar de 100.000 coroane cu scopul de a prepara şi pune în vânzare acest articol. Informaţiuni detailate, prospecte, îndrumări de folosire precum şi articolul însuşi se pot primi dela »Serpulit«, soc. pe acţii, Igló. (»Serpulit« részvénytársaság, Igló.)

Diverse mobile aproape nouă, constătătoare din o garnitură de salon, diverse garderoabe, mese, canapele. etagere şi alte mărunţişuri, sunt cu preţul de jumătate de vânzare. Atragem atenţiunea amatorilor asupra acestor mobile cari se vând c-un preţ aşa scăzut. Informaţiuni la administraţia ziarului nostru.

O casă pentru 5 chiriaşi, cu grădină, e de vânzare, pe Tocile 18. A se adresa la R. Ardelean, Valea morilor/a 49.

Unicul defect al săpunului Schwan (săpun uscat de Kali al lui Schicht) este că e prea bun şi prea spornic. Nimeni nu vrea să creadă, că frecatul o singură dată cu acest săpun valorează cât 3—4 frecări cu alt săpun. Dacă vreai să cruţi săpunul, nu-l lăsa să stea în apă. Deoarece săpunul Schwan curăţă perfect şi cu apă rece şi astfel se disoalvă uşor şi în apă rece, e foarte recomandabil. La o întrebuinţare raţională, săpunul Schwan nu este numai cel mai bun, ci şi cel mai ieftin.

POŞTA REDACŢIUNEI.

I. B., Viena. Nu mai ştim cu siguranţă, ai dorit să-ţi trimitem la Viena tustrele ex. cu drama lui Wilde, sau numai unul acolo, şi două acasă? Scrie-ne.

C. B. Vă mulţumim şi pentru ce ne-aţi scris, şi pentru că nu ne-aţi scris. De plictiseală chiar nu ne putem plânge.

R. L. Budapesta. Nu-i iertat să fie prea simplă deodată şi tema şi prelucrarea. In estetică, simplicitatea e o virtute unilaterală. Sau e simplu fondul, povestea, şi atunci ai să-l împodobeşti cu fraze împănate, ai să-i dai o formă sclipicioasă; sau e simplă forma, e »sobră fraza«, cum se zice, dar atunci ai să cauţi un fond original, nou, surprinzător. Fondul gol şi fraza sforăitoare se completează pe fect, tot aşa cum fraza simplă şi fondul bizar dă o completă armonie. Fond simplu şi frază simplă deodată, sunt însă tot aşa de plicticoase — dovadă literatura părinţilor noştri — ca şi fondul prea meşteşugit în fraze prea meşteşugite — dovadă literatura fiilor lor.

N-ai să găseşti în nici un manual, aprobat sau neaprobat, aceste regule de estetică, dar nu le dispreţui; azi mâne şi regulele de artă abia în cartea de »sfaturi practice« de le vei mai găsi.

— D-ta de altfel scrii bine româneşte; ceea ce încă e tot destul de rar.

Lucrul de mână şi însemnătatea lui în şcoală.

Disertaţie cetită de d-l înv. dir. A. Boldor în conferinţa învăţătorilor din tractul Bran, la 1 şi 2 Nov. v. 1909 în Zârneşti.

(Fine).

Planurile mai nouă de învăţământ, dispun cu toată căldura îmbrăţişarea şi introducerea lucrului de mână în şcoala poporală, ca copiii făptuind să-şi câştige şi înmulţească cunoştinţele spirituale.

Şcoala să fie loc de distracţie şi bucurie, unde viaţa să se manifesteze cât se poate de fidel. Vorbind la eserciţiile de instrucţiune despre prune, cireşe etc., câtă bucurie nu vor avea copiii, punându-i să facă cireşe şi prune din lut. Vorbind despre pasări şi vieaţa lor, îi vom pune să facă cuib şi ouşoare din lut, prin ce, nu numai că dăm mai multă viaţă învăţământului, dar vom clarifica mai bine ideile nouă. La geografie vom face ţinut cu munţi, dealuri, râuri, lacuri etc.

Invăţătorului i-se îmbie cea mai bună ocazie a se coborî în lumea ideală a copiilor, lucrând împreună cu ei. Munca comună şi sentimentul comun ne apropie tot mai mult de ei, înlesnindu-ne calea spre a ajunge mai iute şi mai uşor la ţinta propusă.

Să fim însă cu băgare de seamă, ca munca dată să fie totdeauna în raport cu puterea fizică a copiilor şi să servească totdeauna un scop cultural.

Cât de mare e numărul acelor copii. la cari aplicarea spre cutare măestrie nu se arată numai şi numai din lipsa lucrului de mână în şcoala poporală. La lucrul de mână avem ocasiunea cea mai potrivită şi mai sigură a observa şi scoate la iveală aplicările pentru diferitele măestrii.

Tot lucrul de mână e mijlocul cel mai nimerit, pentru a atrage poporul nostru la îmbrăţişarea măestriilor.

Acestea şi multe alte cauze pedagogice şi sociale, ne îndeamnă cu toată tăria la introducerea lucrului de mână în şcoala poporală.

Indigitări metodice.

Trecând la partea specială a temei mele, pe basa planului ministerial din 1895, voiu schiţa în cele următoare şi unele indigitări metodice privitoare la propunerea lucrului de mână în şcoala poporală.

La stabilirea planului de învăţământ pentru propunerea lucrului de mână, vom fi cu băgare de seamă, ca la început toată munca copiilor să se mărginească mai mult la pregătirea unor lucruri, cari formează jucăriile lor, mai târziu apoi obiecte din şcoală şi viaţa şcolară şi în sfârşit lucruri reale din întreaga viaţă casnică şi economică vor forma materialul de învăţământ.

Lucrurile din hârtie şi lut, le putem face şi cu grupe mai mari de elevi, d. e. cu toate trei clasele inferioare deodată. Lucrurile mai complicate de carton, împletit şi chiar din lemn, le vom face cu grupe mai mici, deoarece acestea reclamă mai mult control şi ajutor din partea învăţătorului.

Şi la lucrul de mână, — ca şi în întreagă instrucţiunea, — vom avea înaintea ochilor principiul pedagogic »dela uşor la greu, dela simplu la compus«. Greutăţile technice şi de pregătire, atât cu privire la material şi uneltele de lucru, cât şi cu privire la dexteritatea mâinilor, le va putea învinge copilul numai prin dese compuneri şi descompuneri, prin întrebuinţarea deasă a uneltelor şi eserciţii continue.

Lucrul de mână condus cu pricepere şi după un plan bine ales, va forma o bază sigură de intuiţiune, la eserciţiile de vorbire, (intuitive) desemn, geometrie, geografie şi istoria naturală.

Acele lucruri, pe cari copilul le poate reproduce uşor, le va face din memorie, iar altele după modele din natură, cari apoi vor forma obiect de conversaţie în învăţământ. In clasele inferioare, pregătim din hârtie şi lut astfel de lucruri şi obiecte simple, cari atât în privinţa compositiei, cât şi a technicei nu vor trece peste puterile lor şi pe cari copilul le vede acasă, în şcoală, în grădină, pe uliţă şi în hotarul comunei.

Când apoi interesul elevului va fi atras de apariţiuni naturale şi forme geometrice, va pregăti figuri geometrice din lut şi carton, totdeauna după anumite modele date.

In clasele mai înalte, geografia ţinutului şi istoria naturală ne vor procura bogat material pentru lucrul de mână prin nenumăratele lor elemente, iar mai târziu pregătirea unor lucruri pentru viaţa de toate zilele vor forma obiectul de preocupaţiune a lucrului de mână.

Din oricare punct de vedere am instrui lucrul de mână, — ori din al vieţei practice, ori al trebuinţelor învăţământului, — să ne acomodăm în totdeauna interesului ce se manifestează la copii. Invăţătorul să premeargă totdeauna cu pildă vie, lucrând însuşi cu copiii şi astfel să-i conducă în practica lucrului de mână.

In decursul lucrului de mână să punem un deosebit pond pe ţinerea corectă şi sănătoasă a corpului. Partea superioară a corpului să stea totdeauna dreaptă, îndoindu-se trupul mai mult din şale. Elevul să se dedea a întrebuinţa totdeauna amândouă mânile, câştigându-şi siguranţă şi dexteritate în ambele.

Mână în mână cu lucrul de mână trebue să meargă desemnul. In anii dintâiu, — lucrurile făcute din lut, hârtie şi carton, le vor şi desemna, iar mai târziu, vor face mai întâiu schiţa lucrului ce este a se pregăti şi după aceea vor şi desemna obiectul lucrat.

Deoarece prin lucrul de mână realisăm o multime de material pentru eserciţiile intuitive, desemn, geografie, geometrie şi istoria naturală, vom fi cu grije, ca toate acele obiecte, pe cari le vor observa copii acasă, pe uliţă şi în câmp, cu ocasiunea escursiunilor şi cari vor forma material pentru lucrul de mână, să le observe cât se poate de amănunţit.

Pentru a propune lucrul de mână cu succes, e de lipsă ca învăţătorul să se folosească de toate mijloacele ce-i stau la dispositie, pentru a-şi câştiga o desteritate sigură şi un metod practic în propunerea aceluia. De aceea va consulta cărţi bune, scrise spre scopul acesta, cum e d. e. cartea d-lui Biró Sándor, învăţător de stat, intitulată »Szabad gyakorlatok«, apărută în Caransebeş, în tipografia Iakobovits Iozsef, la anul 1907, apoi va lua parte la cursuri de lucru de mână, de cari se ţin astăzi destule.

In ceeace priveşte localul pentru lucrul de mână, se poate folosi sala de învăţământ. Ca instrumente la lucrul de mână, la lucrurile din lut şi hârtie e destul ca fiecare elev să fie provăzut cu câte o tablă de carton spre a nu murdări banca şi pe care poate pregăti diferitele figuri. La lucrările de lut mai are lipsă şi de un beţigaş, cu care îndreaptă şi dirige diferite formaţiuni, iar la lucrările din carton, ce obvin în clasele mai superioare, fiecare elev trebue să fie provăzut cu câte o tablă de scândură, foarfeci, cuţit de tăiat şi os de netezit, pe cari în mare parte şi-le poate procura de acasă. Materialul de lipit poate fi comun.

In ceeace priveşte lucrările de lemn, deşi sunt de un folos practic şi netăgăduit şi superioare celor de pân-aci, părerea mea este, că acestea de-ocamdată vor trebui să rămână afară din şcoalele noastre. Aici se recer multe unelte şi întocmiri, a căror realisare şi procurare cere multe spese şi osteneală, la cari şcoalele noastre în timpurile de faţă abia cred că s'ar putea angaja.

Materialul de învăţământ.

Ca material de învăţământ pentru lucrul de mână în şcoala poporală, cu unele modificări şi omiteri putem adopta cel stabilit în planul de învăţământ al ministrului de culte, dat cu instrucţiunea Nr. 2202 din 1905.

Astfel elevilor din anul 1 şi 2 de şcoală, nu li-se va propune lucrul de mână sistematic, ci mai mult ca eserciţiu spre a-şi câştiga desteritate în mâni. Deci vor face astfel de lucruri, cari formează obiectul lor de jucărie. Aşa după unele eserciţii de îndoit hârtia în diferite moduri şi forme, vor face din aceea evantaiu, coif, plesnitoare, luntriţă, steag, stea, cutioară morişcă de vânt, luntriţă duplă, corabie cruciuliţă, portofel etc.

Din lut vor face: globurele, cireşe corn, cârnăţei, jimblă, cruce, ţigară, toporaş, popice, ciocan, sac, cuib de pasăre cu ouşoare, fluer, cort, covrig, pilă, măr, pară, prună, ou, ridiche, morcov, pătrângel, ceapă, castravete, cartof, ciupercă, păstară de fasole, patlagică etc.

In anul III, vor face din lut: cărămidă, ţiglă, casă, biserică, crep, coteţ, sobă, urloiu, trompetă, sticlă de vin, stropitoare, căpăţână de zahăr, păhar, călimară etc. Iar din hârtie vor pregăti unele figuri geometrice ca d. e. cub, diferite piramide, prismă, cilindru etc.

In anul al IV-lea vor pregăti din lut: carte, ţiitoare de chibrite, clae de fân, butoiu, clopot. Apoi pe placa pătrată de lut vor face diferite frunze de formă mai simplă. Vor pregăti şi o icoană plastică a curţii părinteşti cu toate supraedificatele aflătoare în aceea, la distanţă proporţionată. Din carton vor pregăti plan de oare, diferite cutioare mai simple, coşuleţe etc.

In anii V şi VI, vor face din lut: ciubăr, băiţă, doniţă, putinei, cleşte, nicovală, ţiitoare de chibrite şi de sare, piuşoară, trocuţă. Apoi pe placa pătrată de lut vor face diferite frunze de formă mai complicată. In fine vor mai pregăti cane şi alte lucruri, cari se întâlnesc în viaţa de toate zilele la fiecare pas.

Din carton vor pregăti: călimăr, ţiitoare de sare şi de chibrite, diferite cutii, table de cărţi etc.

Acest material, conform împrejurărilor şi trebuinţelor, se poate şi schimba, înlocuindu-se lucrurile mai sus înşirate cu altele reclamate de împrejurări şi recerinţele cunoştinţelor din celelalte obiecte de învăţământ.

ULTIME ŞTIRI.

Sinodul din Blaj.

Un congres mixt al uniţilor.

(Prin telefon de la trimisul nostru).

Astăzi la orele 9 s-a întrunit din nou la şedinţă sf Sinod, continuând desbaterile, cu cel mai viu interes, şi într-un spirit înălţător.

Şedinţa de astăzi este fără îndoială o şedinţă istorică. Inainte de ordinea zilei, se ridică I. P. S. Sa mitropolitul, şi arătând asupra situaţiei grele prin care a ajuns biserica română de sub ocrotirea sa, face declaraţia epocală că toată biserica este pătrunsă de convingerea, ca totdeauna în împrejurări grele că trebue chemaţi la sfat şi mirenii, căci prin sfatul lor şi prin hotărârile luate împreună, numai întări se poate biserica. Spre acest scop I. P. S. Sa găseşte cu cale de a se convoca, în timp scurt, un congres mixt, — al clerului şi al mirenilor împreună — cu menirea, ca acest congres să studieze şi să hotărască în toate afacerile culturale-şcolastice ale bisericei gr. cat. din arhidieceză.

Sinodul se alătură unanim la aacest proiect, şi încredinţează pe I. P. S. Sa cu executarea lui.

I. P. S. Sa declară că va face toţi paşii necesari, pentru a ezopera *concesiune*, iar dacă totuş nu ni s-ar concede ca să ţinem congresul mixt, dânsul va convoca o *conferinţă* mai intimă a fruntaşilor mireni şi clerici, consultându-se împreună, în afacerile şcolare şi culturale-bisericeşti.

Iniţiativa luminată şi bărbătească a I. P. S. Sale a stârnit aclamaţii entuziaste şi aprobări la toţi cei prezenţi.

— Sinodul a discutat apoi chestia fondului de penziune. Discuţia se poartă foarte amănunţit. Inainte de prânz abia doi paragrafi au fost desbătuţi. *Comisia pentru chestia catechizării şi-a terminat lucrările, şi va refera poate în şedinţa de astăseară, sau cea de mâne dimineaţă.*

---

scânteietori asupra cingătoarei Roşcovanului, pentrucă văzu în ea cuţitul său.

»De bună seamă, ieri ne-am schimbat cuţitele«, zise liniştit sergentul. »Iacă, Roşcovane, al tău este aici şi, dacă nu mă înşel, tu ai pe al meu în teacă«.

»Ai dreptate«, răspunse Roşcovanul mirat, »cuţitele-s schimbate, şi nu ştiu cum s'a putut întâmpla una ca asta?«

»Ei, le-am schimbat ieri la amiaz, când am ciontat grumazul dela clondire cu cuţitele noastre«, zise sergentul. »Poftim pe al tău şi dăm pe al meu îndărăt!«

Roşcovanul se ridică de pe scaun, tăcând scoate cuţitul din teacă, îl cufundă într'un ulcior cu apă şi îl şterge apoi iară cu grijă, cu batista din buzunar.

»Nu-i nici o trebuinţă să-mi cureţi cuţitul«, zise sergentul, ridicându-se şi el şi apropiindu-se de Roşcovan,... »pe cuţitul meu nu este nici o pată de sânge, dar pe al tău se cunoaşte măcelărirea de astăzi dela furci!« Zicând acestea, prinse pe Roşcovan de piept, într'aceea la un semn, sărire şi ceilalţi soldaţi într'ajutor, trântiră pe bandit jos, îl cercetară cu deamăruntul şi... din sân îi scoaseră o perucă neagră.

Numai decât au trezit pe căpitan şi i-au istorisit toată întâmplarea. Căpitanul dă poruncă să aresteze şi pe castelanul cel bătrân, s'a făcut apoi cercetare în castelul întreg: în odăi, în pivniţe, în poduri... spre uimirea tuturor s'au găsit toate lucrurile jăfuite... castelul se prefăcuse în peşteră de bandiţi.

O cercetare severă e scos la iveală, că Roşcovanul era înfricoşatul Petru cel negru, iar tatăl său, ucigaşul de odinioară al lui Wallenstein, era gazda şi tăinuitorul fărădelegilor lui. Roşcovanul ca să înlăture dela sine orice bănuială, şi ca să măture din calea sa pe mirele supărăcios al luditei frumoase, a ştiut să introducă în casa lui Corvin peruca şi masca, ce se găsise la acesta,... dar curajul unui suflet nevinovat a scăpat pe iubitul său şi a descoperit păcatul.

Acum ieşiră la iveală fărădelegile cele mai înfiorătoare: peştera ascunsă din stânca corbilor conţinea o multime de trupuri de ale celor ucişi, dar acum şi furcile au fost stropite de sângele criminalilor, pentrucă căpitanul, la porunca împăratului, a spânzurat pe Roşcovanul, pe tatăl său şi pe toţi tovarăşii lor.

Pe ludita a dăruit-o împăratul cu daruri bogate; ea deveni soţia fericită a lui Corvin, pe care împăratul îl numi de îngrijitor al castelului. Amândoi erau admiraţi ca exemplu de dragoste credincioasă şi curajoasă.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SFATURI ECONOMICE.

Coșii de pe spatele vitelor.

Coșii se formează din ouăle depuse de insecta numită Hypoderma bovis (un fel de streche). Mărimea acestei insecte e de 14 milimetrii. Ea ouă pe corpul boilor și al vacilor. Câțiva autori cred că insecta femelă are ac și prin înțepături își vâră ouăle sub pielea vitei, pricinuindu-i dureri mari; de aceia vitele când aud strechea aceasta bâzăind, pun coada pe spinare și o iau la fugă. Ori cum ar fi, ouăle se depun pe pielea vitei (și nu sub piele). Larvele sau viermii cari ies din ouă, având gură puternică, pătrund pielea și își fac aci locuința. In cursul iernii se fac viermii groși și tot sug din corpul vitei. La început viermele e larg, alb apoi negricios. Pentru a respira, viermele își ține stigmatele cari sunt așezate la extremitatea dinapoi, la intrarea locuinței sale.

Când a crescut pe deplin, după 10 sau 11 luni, prin Mai și Iunie, numiții coși ies de sub piele și cad pe pământ unde se prefac în nimfe. După 6—7 săptămâni, ele ajung insecte perfecte, (adică din nimfe ies iar strechi).

Coșii se recunosc lesne. Vedem pielea vitei atinsă cu gâlci pătrunse la vârf de o gaură mică. Se pare că boii nu sufer mult, numai că pielea pierde din valoare.

Coșii trebuesc omorâți. Putem omorâ insectele cu fierul ars în fiecare umflătură. Acest sistem e mai bun ca cel de a-i omorâ sub piele, cum fac văcarii, care storc umflătura între degete pentru a ieși coșii. Ii mai putem nimici, fără a cauza dureri, astfel: tundem părul vitelor și locurile cu coși le ungem cu terpentin, în care punem ulei de in și acid sulfuric. De această unsoare pier coșii. Vara se pot feri vitele de această insectă, dacă le ungem cu apă sărată sau cu unsoare de pește amestecată cu spirt de vin și cu pucioasă.

Distrugerea păduchilor în cotețele de paseri.

Pentru a nimici păduchii și alți paraziți care năvălesc în cotețele paserilor de curte, curățim cotețul de sus până jos, văruim pereții cu lapte de var (1 klogr. var în 10 litri de apă), după ce mai întâi am dat jos cu o perie aspră toate necurățeniile lipite de ei: pânze de paianjeni, praf etc.; spălăm cu apă fenicată sau mai bine cu apă fiartă ușile, lemnăria cotețului și tot mobiliarul, care va fi scos afară înainte de curățenie,

Spălăm cu apă fiartă. Dacă jos e pământ, presărăm mult var nestins. După aceasta ardem feștile de pucioasă înăuntru. Inchidem toate găurile timp de 12 ore. Aburii și fumul de pucioasă în ardere întră în toate rosturile și va asfixia cel de pe urmă parazit. Aerăm și apoi paserile pot să intre.

Inainte, e bine să curățim și paserile de păduchii care le supără, suflându-le pe corp pe sub fulgi praf de Pyretrum roseum, (o specie de mușețăl sau romănița), plantă de ornament ale cărei flori (capitole) cuprind un ulei esențial insecticid. Capitolele acestei plante uscate și făcute praf să vând în toată lumea sub numele de praf insecticid. Sau mai bine, într'o zi cu soare, se înmoaie fiecare pasăre timp de un minut, într'o baie caldă, având topite 30 grame sulfur de potasiu pe litru de apă. Cu modul acesta rămâne pe fulgi un miros neplăcut pentru insectele parazite, dar care nu supără. Paserile trebuiesc tratate foarte des cu praf de piretru.

E bine să așezați în curtea paserilor una sau mai multe culcușuri de praf compuse din cenușe trecută prin sită la care se adaugă floare de pucioasă și praf de piretru, sau o mică cantitate de var nestins.

Găinile se tăvălesc aci și se scapă de paraziți. In fiecare dimineață să se ridice găinațurile din coteț, să se spele solul cu apă fiartă sau să se presare cu var nestins. («Jur. Soc. c. a.»)

Două greșeli mari la creșterea vitelor.

O greșală foarte mare, pe care adeseori o aflăm în economia țăranului nostru, este înțărcatul greșit al viteilor și anume trecerea nemijlocită dela lapte la altă hrană. Urmarea este că vita tinără nu se poate deprinde deodată cu hrana schimbată și nu o poate mistui. In chipul acesta se împedecă nu numai creșterea, ci peste tot desvoltarea normală a vitei în așa măsură, încât mai târziu nici îngrijirea cea mai bună nu mai poate repara greșala făcută. Asemenea greșesc mulți dintre economii noștri, cari se ocupă cu prăsirea vitelor, folosind viețelele pentru prăsire prea de timpuriu, când aceasta abia au trecut de un an. Prin acestea asemenea se împedecă desvoltarea viețelei încărcate, căci se consumă prin fătul ei. Creșterea corpului fiind legat de o vârstă anumită, este ușor de înțeles, că vita mai târziu nu se mai poate reculege și nu se mai poate desvolta, dacă nu a fost nutrită bine tocmai pe timpul când corpul și organele lui sunt în desvoltare. («Mun.»)

MULTE ȘI DE TOATE.

Istoria mătăsei.

După legendă, țesăturile de mătase au deja o vechime de 5000 de ani. Soția împăratului chinez Hoang-ti, frumoasa Lui-Ce a găndit mai întâi cum lucrează vermii de mătase; ea a cultivat apoi larvele de mătase și ast-fel s'a întins în China cultura mătăsei. Până când secretul n'a ajuns în Europa, țesătoria de mătase a fost monopolul esclusiv al Chinezilor. Impărăteasa Lui-ce a fost ridicată la rangul de Zeița a duzilor și a viermilor de mătase. Secretul țesutului l'au avut mai întâi Indienii apoi Perșii, dar hainele de mătase erau foarte scumpe și romanului Heliogabal se știe că i s'au făcut imputări pentru că purta togă de mătase.

Grecii și negustorii din Constantinopol au adus în urmă mătasea în Europa, dar vermii de mătase i-a cultivat abia în secolul al XIV-lea Roger, regele Siciliei. Roger, după cucerirea Moreei, a adus vermii de mătase la Palermo; de aci secretul a fost dus mai departe de Venețieni și Genovezi; pe timpul războiului între guelfi și gibelini, cultura viermilor de mătase s'a încetățenit și în Franța și Englitera

*

De unde își trage originea moda bărbei lungi în Franța?.

Moda franceză, de a lăsa barba complectă, își datorează originea cântărețului de operă Saintfoy.

Acesta avea să dea unui creditor ovrei o mulțime de parale. Intr'o dimineață veni ovreiul la Saintfoy, pe când fața îi era plină cu săpun ca să se bărbierească. Politicos îl rugă cântărețul pe creditorul său să fie așa de amabil să aștepte numai atât timp până se va rade, atunci îl va satisface. Creditorul foarte vesel, că în sfârșit va puno mâna pe parale, se învoi.

»Acum domnul meu, d-ta îmi ești martor«, începu cântărețul către bărbierul său, »domnul va aștepta cu plata, până îmi voi rade barba«. Cu vorbele acestea se sculă, se șterse de săpun, și creditorul rămase păcălit, căci artistul nu'și mai rase barba, care îi stetea atât de bine, încât moda de a o purta se răspândi în curând în Franța întreagă.

*

Istoria revolverului

Revolverul pe care îl întrebuințează azi atâta lume, nu datează de cât din anul 1815. El a fost inventat de Lenormand, un armurier din Paris. Puțin mai târziu a fost ameliorat de Devisme și Herman, armurieri din Liege. La 1835 a fost terminat și perfecționat de Samuel Colt, colonel în Statele-Unite. In anul 1837, revolverul a jucat un rol foarte important în războiul americanilor în contra »pieilor roșii«. De la epoca aceasta fabricațiunea revolverelor în Anglia, America, Belgia și Franța a ajuns la un grad de perfecțiune desăvârșită.

Se zice că convenționistul francez Libas, amicul lui Robespierre, ar fi posedat unul din primele specimene de pistol-revolver. (Libas s'a omorât cu un foc de pistol la 1794).

Primele revolvere se vindeau cu prețuri fabuloase; perfecționarea mijloacelor de fabricațiune a micșorat cu mult prețul lor, așa că astăzi se poate cumpăra un revolver, pe un preț bagatel.

*

Casele de porțelan.

Intrebuințarea porțelanului ca material de construcție, cunoscută din antichitate în China, tinde a se propaga și în alte țări. Dacă este să credem presa americană, casele de porțelan vor înlocui, într-un viitor nu prea depărtat, pe cele de piatră sau de cărămidă. S'a găsit mijlocul de a se fabrica cărămizi mari de porțelan, groase de 25 centimetri, cari au rezistența unui zid ordinar, gros de 40 centimetri. O casă de porțelan e cu desăvârșire ferită de umezală și poate fi ușor curățită. Pe lângă multe avantagii se adaugă și eftinătatea noului produs.

*

Bărbatul ideal.

La Chicago în America a avut loc deunăzi un concurs, unde era vorbă să se găsească cel mai ideal soț din Statele-Unite, pentru a se stabili calitățile sale, Participarea bărbaților la acest concurs a fost extraordinară Soțul, care a fost distins cu premiul întâi, are următoarele calități bune: Dimineața, totdeauna dă dovadă de o dispoziție bună. Tot ce privește regularea afacerilor bănești, lasă în grija nevestei. El declară că soția sa gătește mai bine mâncările, decât mama lui. Vine totdeauna punctual la vremea mesei. Se poartă purtarea politicos față de nevastă-sa, indiferent dacă e singur cu dânsa, sau dacă se află în societate. Are un caracter nobil și e generos. Stă mai cu drag la căminul său, decât la club. — Nu în zadar se țin Americanii mai cuminți!?

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Răm.
Redactor respons.: Dr Sever Dan.

Cele mai bune cadouri de Crăciun portrete mărite după orice fotografie, la *Francis Bichoff*, strada Hirscher 20.

Conversații în limba francesă de d-na *Bichoff*, parisiană. Ora 2 cor.

Anemia

Tratați acest morb cu „Emulsiunea lui Scott“ până ce nu s'a desvoltat în măsură mai mare. Cine folosește pentru întâia oară „Emulsiunea lui Scott“ va fi surprins cât de îngrabă își recapătă obrajii o coloare rumenă și cât de curând se poate observa energie și nouă poftă de viață. In

Emulsiunea lui Scott

obvin cele mai curate substanțe și prin prepararea procedurii lui Scott aceste substanțe sunt prelucrate într'o emulsiune cu gust plăcut și ușor de mistuit. Acesta e secretul nenumăratelor rezultate, cari s'au ajuns în toate părțile cu

Emulsiunea lui Scott

ca medicament contra anemiei.

Emulsiunea lui Scott cu drept cuvânt și-a câștigat renumele celei mai escelente emulsiuni. — 9.

Cereți numai cu marca — *pescarul* — ca numai de originea a procedurei lui Scott.

Prețul unei sticle o jumătate 2 coroane 50 bani. Se capătă în toate farmaciile.

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 19 Noembrie 1909

Măsura séu greutatea	Calitatea.	Valuta în Kor	
1 H. L.	Grâul cel mai frumos.	24	—
„	Grâu mijlociu	23	—
„	Grâu mai slab	22	—
„	Grâu amestecat	20	—
„	Sécară frumósă	17	—
„	Sécară mijlocia	16	—
„	Orz frumos	10	—
„	Orz mijlociu	9	—
„	Ovés frumos.	7	—
„	Ovés mijlociu	6	—
„	Cucuruz	13	—
„	Mălaiu (meiu)	11	—
„	Mazăre.	20	—
„	Linte	15	—
„	Fasole	16	—
„	Sémênță de in	20	—
„	Sémênță de cânepă	15	—
„	Cartofi.	4	—
„	Măzăriche.	—	—
1 kilă	Carne de vită	1	12
„	Carne de porc	1	62
„	Carne de berbece	—	72
100 kil.	Séu de vită prospăt	40	—
„	Séu de vită topit	62	—

Câte-va cuvinte asupra boalelor secrete.

E trist, — dar în realitate adevărată că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea celor oameni, a căror sânge și sucuri trupești sunt atrofiate și cari în urma ușurinței din tinerețe și prin deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spiriuală. **E timpul supremă ca acestei stări îngrozitoare să se pună capăt.** Trebue să fie cine-va care să dea tinerimei deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală, trebue să fie cine-va care a oamenii să-și încredințeze fără teamă, fără sfială și cu încredere necazurile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste necazuri ori și cui, ci trebue să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștiințios, care știe să dea asupra vieței sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și morburilor ce deja eventual există, **atunci apoi va înceta existența boalelor secrete.**

De e chemare atât de măreță și pentru acest scop e institutul renumit în toată țara al **D-rului PALOCZ, medic de spital, specialist, (Budapesta, VII., Rákóczi-ut 10)**, unde pe lângă discreția cea mai strictă primește ori-cine (atât bărbați cât și femeile) deslușiri asupra vieței sexuale, unde sângele și sucurile trupești ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul i-se eliberează de materiile de bólă, chinurile sufletești i-se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiunilor dilnice **dr. PALOCZ** vindecă deja de ani de zile repede și radical **cu metodul sau propriu de vindecare**, chiar și cazurile cele mai neglese, ranchiu sifilitice, *bolile de fețe bășică, nervi și șira spinărei, începutul și de confusie a minței, urmările onanieirei ale sifilisului, erecțiunile de noapte, slăbirea puterei bărbătești (impotența), vătămăturile, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femeești.* **Pentru femei e sală de așteptare separată și eșire separată.** In ceea-ce privește cura, depărtarea nu este piedecă, căci dacă cine-va, din ori-ce cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci cu plăcere i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înlătura numai marca de răspuns). **Limba română se vorbește perfect.** După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimit fie-căruia. Institutul se ingrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 óre a. m. până la 5 óre p. m., (Duminecă până la 12 óre a. m.)

Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital specialist, Budapesta, VII., Rákóczi-út 10

Cursul la bursa din Viena.

Din 24 Noemvrie n. 1909.

Renta ung. de aur 4%.	113 —
Renta de coróne ung. 4%	92 50
Impr. căi. fer. ung. în aur 3½%	82.40
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	3 30
Bonuri rurale croate-slavone	94 —
Impr. ung. cu premii	215 75
Losuri pentru reg. Tisei și Seghediu	156 75
Renta de hârtie austr. 4²/₁₀	95.15
Renta de argint austr. 4²/₁₀	95 —
Renta de aur austr. 4%	1 6 90
Renta de coróne austr. 4%	95 15
Bonuri rurale ungare 3½%	85 15
Losuri din 1860	169.50
Acții de-ale Bancei ung. de credit	776 50

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nr. 13163—1909

PUBLICAŢIUNE

în afacerea fassionării venitului din chiria de case.

Deoarece acuma este a se măsura darea după chiria de case pe anul 1910, ministeriul reg ung. de finanţe a fixat prin ordinul Numărul 109817/909 drept termin pentru presentarea fassiunilor ziua de 15 Decembre; aceste fasiuni vor servi de bază la măsurarea dării după chiria de case.

In senzul §-lui 46 al art. de lege VI. din 1909 despre darea de case fassiunea trebue făcută la aceea antistie comunală, pe al cărei teritoriu se află casa.

Obligaţi de a fassiona chiria de casă sunt:

a) Proprietarul faptic, resp. în caz de comproprietate, toţi proprietarii faptici.

b) La comunităţi casnice capul casnicilor.

c) Dacă proprietarii nu sunt de sine stătători, precum şi dacă sunt persoane juridice, atunci fasiunea o face reprezentantul legal.

Dacă dintre comproprietarii faptici numai unul dă fasiunea, atunci acesta este a se privi ca împuternicitul tuturor proprietarilor faptici.

Posesorul faptic al casei (fie proprietarul sau usufructuarul casei), resp. representantul legal poate să umple coala de fassiune despre chiria de casă şi printr'un împuternicit, însă cel care dă împuternicirea poartă responderea materială pentru procederea celui dintâiu. — Imputernicirea — liberă de timbru — trebue arătată la cerere.

Prin urmare provocăm pe cei obligaţi de a fassiona să facă fassiunile despre chiria de casă esacte şi corespunzătoare adevărului, şi apoi *să le prezente la oficiul de dare orăsenesc cel mult până la 15 Decembre a. c.*

Obiectul fassiunei îl formează venitul anual brutto al caselor. Sub venit brut este a se înţelege întreg preţul ce-l plăteşte chiriaşul, resp. ce este dator a îndeplini ca contravaloare pentru folosirea obiectului de chiriă, la timpul când face fassiunea.

Aicia sunt îndeosebi a se număra următoarele:

1. Chiria de casă luată în sens propriu.

2 Prestaţiunile în naturalii, premiile de asigurare plătite în locul proprietarului, dările către stat, către autorităţile locale şi alte soiuri de dare, escepţiune fac sumele cari e plăteşte chiriaşul ca dări comunale, sub numirea de *schilingi de chiria de casă sau alte soiuri de dări comunale de locuinţă*, dacă cel ce dă în chiriă arată aceste sume separat, sau dacă declară în fassiunea sa de dare, că în venitul brut fassionat cu accesorii schilingi de chiriă de casă sunt deja cuprinşi.

3 Sumele cari le plăteşte chiriaşul celui ce dă cu chiriă în cadrul economiei sale de casă pentru conductul de apă, pentru iluminatul de noapte, pentru depărtarea măturişului şi alte spese de acest fel, însă nu se socoteşte aici plata, ce o dă chiriaşii separat persoanei însărcinate cu ţinerea în stare a casei, deşi această plată s'ar fi stabilit înainte apoi sumele separat stabilite pentru iluminatul şi încălzitul locuinţei, în fine chiria de apă plătită de chiriaş ca proprietar de întreprindere industrială pentru apa folosită în întreprinderea sa.

4. Sumele, cari chiriaşul le-a anticipat pentru spesele de modificare permanentă sau de punere în stare bună a casei închiriate, sau a aparatamentelor de locuinţă închiriate din banii săi proprii cu consimţământul celui ce dă cu chiriă sub condiţiunea, că până la restituirea acestor erogate, să plătească în bani gata o chiriă proporţionat mai mică. Dacă restituirea acestor erogate s'a împărţit pe mai mulţi ani de către părţile contractante, atunci numai partea acea din erogate care în senzul împărţirei stabilite cade pe anul respectiv se poate adauge venitul brut.

In localităţi, cari sunt supuse dării generale de chiriă de casă, este a se fassiona ca venit-brutto al edificiilor folosite de proprietarul casei sau cedate altuia fără plată, resp. părţi de locuinţe, valoarea (chiria) de folosinţă ce s'ar fi căpătat prin închiriere, iar la locuinţe cari stau goale, baza de dări va fi chiria a nului premergător.

La case sau apartamente de locuinţe cari sunt închiriate împreună cu instalaţiune pentru vre-o afacere cu drept la teren, cu grădină de casă, sau cu alte lucruri şi drepturi este a se fassiona acea sumă care este însemnată în contractul de închiriare separat sub titlul de chiriă de casă. Afară de aceasta este a se fassiena separat în rubrica 7 a fassiunei suma ce este a se plăti separat pentru drepturile de folosinţă susmenţionate (instalaţiunie pentru vre-o afacere, teren, grădină de casă).

La locuinţe închiriate cu mobilier este a se adauge la darea de chiriă şi ce se plăteşte pentru mobilier, din care însă organele de măsurarea dării vor detrage 30% pentru deteriorarea mobilierului.

Chiriaşii adeveresc esactitatea fassiunei după provocarea celui obligat la fassionare prin subscrierea coalei de fassiune în rubrica corespunzătoare.

Această adeverire înainte de a se induce suma chiriei — este interzisă.

Partidele pot cere o adeverintă de primire despre prezentarea fassiunilor de chiriă de casă.

Acela, care în terminul fixat nu prezentează fassiunea, plăteşte 1% ca adaus la darea ce se va fixa în decursul măsurării şi dacă nu va presenta fassiunea nic în termin de 8 zile dela primirea provocării de a prezenta fasisunea atunci plăteşte încă 4%.

Dacă cel obligat la fassionare pune pe chiriaş de subscrie coala de fassiune înainte de a fi indus suma chiriei se va pedepsi separat pentru fiecare chiriaş subscris cu o amendă pentru călcarea bunei ordine de câte 5—200 cor. La acelaş amendă este supus şi acel chiriaş, care fără motiv acceptabil refuză subscrierea fassiunei.

O transgresiune, ce se va pedepsi judecătoreşte, adecă o transgresiune ce este supusă procedurei penale despre accise, comite proprietarul faptic sau reprezentantul său legal atunci, dacă în coala de fassiune despre venitul de chiriă de casă cu intenţiunearetace un venit supus la dare, sau dacă face în fassiune declaraţiuni de fapt neadevărate, sau cu intenţiunea de a duce în eroare, şi cari declaraţiuni sunt capabile de a prescurta statul în cestia dării. Dacă chiriaşul ia parte cu intenţiune la această transgresiune, cade şi el sub aceiaşi pedeapsă ca şi făptuitorul.

Spre orientare se mai adauge în fine, că cel obligat la fassionare nu este dispensat de obligământul de a fassiona, pentrucă nu i s'a înmanuat din oficiu coala de fassiune.

Brassó, în 20 Novembre 1909.

(794,1—1.) **Oficiul de dare orăşenesc.**

„ECONOMUL“

Institut de credit şi economii, societate pe acţiuni.
Centrală în Cluj (casa proprie) Strada Veselényi-Miklós 26. Filiale în *Gherla, Ludoşul de Mureş' Panticeu*, expozitură în *Aiud.*

Intemeiat la anul 1886.

Are Capital social în	4000 acţiuni K.	400.000
„ Fonduri de reservă	„	250.000
„ Fonduri culturale şi de binefacere	„	15.000
„ Depuneri spre fructificare circa	„	1.500.000

Primeşte depuneri spre fructificare dela privaţi cu $4\frac{1}{2}$% şi cu 5%, iar la suma peste 10.000 cor. şi dela corporaţiuni culturale sau filantropice cu condiţiuni escepţional favorabile.

Escomtează cambii cu cel puţin două subscrieri;

Dă împrumuturi pe cambii cu acoperire hipotecară cu 7% şi 8%; Acoardă împrumuturi hipotecare cu amortizare pe 10, 20 şi 30 ani cu 7%.

Acoardă împrumuturi de Contcurent cu acoperire de hârtii de valoare notate la bursă cu 6% şi 7%;

„Economul“ ajută, **ca să se înfiinţeze în comune bănci săteşti;** de acelea s'au făcut la Gilău, Feneş, Sălciua, Tic, Berind.

„Ecenomul“ mijloceşte *cele mai eftine asigurări* pe viaţă şi contra focului.

Preşedinte: *Dr. Isidor Marcu.* Vicepreşedinte: *Ioan Nestor de Desmir,*

Dir. executiv: *Dr. Amos Frâncu.*

Membrii în Direcţiune: Dr. Elie Dăianu, Ladislau Papp, Ştefan Havaşi, Dr. Romulus Marcu, Iuniu Br Hodoş, Dr. Coriolan Pop. Juriscon zult: Dr. Victor Poruţiu, advocat.

Un Comis

inteligent cu desteritate deplină în branşa băcăniei şi delicatese, cu cunoştinţa perfectă şi a limbelor germâne şi magbiare, să angajiază sub condiţiuni favorabile la firma **N. ONIŢIU**, băcănie şi delicatese în Sibiiu.

Caut şi un **Invăţăcel** din casă bună cu cel puţin 4 şcoli med i spre angajiament momentan sub condiţiuni după învoială reciprocă! 795.1—10.

Sosit proaspăt:

Icre **negre moi** de România
Icre **roşi** moi şi tescuite (tarama)
Crap **sărat**
Diferiţi peşti marinaţi de marea Ostică ş. a.
Peşte proaspăt, Somn, Şalău, Crap, cegă ş. a.
Depou de **ciaiu** dela Poppov Moskva.

I. G. Eremie.
Braşov

Aici află ablpicare o calfă cu purtări bune. (796 1—6.)

AMERICA

Plecarea din **HAVRE** în fiecare Sâmbătă. Din **VIENA** în fiecare Marţia. Bilete de drum pe

Linia franţeză.

Bilete de drum pe căile ferate americane la ori şi care staţiune cu preţurile originale.

Informaţii gratis şi franco să pot lua numai dela **Linia franţeză. Vien IV. Wiedner Gürtel Nr 16** (Gegenüber der Süd u. Staatsbahn).

Adresa a se observa acurat

(687,9—15.)

Nr. 881—1909.

Publicare de licitaţiune.

Comuna Rádos **dă în arândă** pe timp de 3 ani, o proprietate a sa de 300 jugăre pământ de păşune de clasa I., care se află în hotarul comunei Zoltán. Pământul acesta pe care să află şi clădiri e cu deosebire potrivit pentru oi.

Preţul de strigare e 3000 cor., vadiu 10%. Licitaţiunea se va face în comuna Rádos în 6 Decembre a. c. la 11 oare a. m.

Rádos, 20 Novembre 1909.

(798,1—1.) **Antistia comunală.**

Cursu[illegible] [illegible]tei B[illegible] Ş[illegible].
Din 25 Noemvrie n 1909

Bancnote rom. Cump.		18.70	Vend	8 76
Argint român	„	18 60	„	18.70
[illegible]re turcesc[illegible]	„	21.50	„	21.80
S[illegible]ris. fonc. Albine 5%		100.—		1.—
[illegible] Rusesc[illegible]	„	254.—	„	256.—
Napoleondori.	„	19 04	„	19.16
Galbeni	„	11.20	„	11 40
Mărci ger[illegible]ne	„	117.—	„	117.50

Institut indigen. Banca de asigurare

„TRANSILVANIA“

din Sibiiu

Intemeiată la anul 1868

în Sibiiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiţii:

contra pericolului de incendiu şi esplosiune,

edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutreţuri şi alte producte economice etc.

asupra vieţii omului

în toate combinaţiile, capitale pentru casul morţii şi cu termin fix, asigurări de copii, de studii, de zestre, rente pe vieaţa întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: **95,816.412 cor.** Capital asigurat asupra vieţii: **9,882.454 coroane.**

Dela întemeiare institutul a solvit:

pentru despăg. de incendii 4,484,278·83 c., pt. capitale asig. pe vieaţă 4,028,113·12 c.

Oferte şi informaţiuni se pot primi dela: **Directiunea în Sibiiu, strada Cisnădiei nr. 5 etagiul I., curtea I.,** şi prin **agenturile principale din Arad, Braşov, Bistriţa, Cluj, şi Oradea-mare**, precum şi dela **subagenţii** din toate comunele mai mari.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cumpărați cel mai frumos și cei mai bogat calendar românesc dela noi

CALENDARUL „POPORULUI ROMÂN"

pe anul 1910. Se estinde pe 196 pagini, împodobite cu 80 de chipuri.

Învălitoarea este de toată frumseța, lucrată de renumitul desemnator român din București: **Domnul Ari Murnu.**

Cuprinsul Calendarului:

1. Cronologia anului. Cele 12 luni împodobite cu motive românești admirabile lucrate de d-l A. Murnu. 2. Semnele cerești. 3. Regentul anului. 4. Semnele cronologice ale anului 1910. 5. Zile schimbătoare peste an. 6. Sărbători impuse de lege. 7. Posturile. 8. Deslegarea posturilor. 9 Intunecimi. 10. Zodiile. 11. Anotimpurile. 12. Călindarul jidovesc. 13. Călindarul economic pe 1910. 14. Prevestiri. 15. Timpul vânatului. 16. Domnitori Ungariei. 17. Valoarea banilor, explicație folositoare pentru ceice călătoresc în străinătate. 18. Cursul lunei în anul 1910. 19. Când fată vitele? 20. Poșta. 21. Călătoria cu trenul. 22. Europa. Deschiderea fiecărei țări cu toate amănuntele, după datele oficioase din anul 1908. 22. America. 23. Tabela de a socoti cametele după 1 an, 1 lună, sau 1 zi. 24. Catalogul advocaților români din Ungaria. Dim în ordine alfabetică toate orașele în cari locuesc advocați romani. 25. Datoriile Ungariei dela anul 1868—1900. — **Partea literară:** 26. In pragul libertăți (amintiri din temnița Segedinului) de Gh. Stoica. 27. Sfânta muncă (poezie) de A. Vlăhuță. 28. La badea George de D. Bărăuțu. 29. Anexarea Bosniei și Herțegovinei cu un chip. 30. Centenarul nasterii lui Șaguna cu fotografia marelui archiereu. 31. Serbarea din Chizeni cu două chipuri. 32 Bărbați mari ai României cu mai multe fotografii. 33. Trei luptători cu fotografia d-lui Rus-u-Șirianu, D. Bărăuțiu și Gh. Stoica. 33. *Viața și obiceiurile Românilor emigrați în America Nordică.* Acest articol scris de confratele nostru I. Terigariu ne dă un chip real despre starea fraților noștri emigrați de aici în America (cu două chipuri). 34. Morții noștri. 35. Din minunățiile zilelor noastre. Un articol interesant în care ne ocupăm cu tot ce s'a inventat nou pe rotogolul pământului în cursul anului 1909 cu o mulțime de chipuri. 36. Incassarea mecanică a banilor în America cu 3 chipuri. 37. Forma pământului. 38. Cutremurul din Messina. Descrierea amănuntită a nimicirei orașului din Sicilia cu 3 chipuri. 39. Timpul. Dovedirea faptului că ceasurile nu arată egal timpul în diferite țări cu un chip. 40. Răvașul anului dela 1 Octombre 1908 până la 1 Octombre 1909. 41. Puterea armată a țărilor. 42. Populația pământului. 43. Consemnarea târgurilor din Ungaria, Ardeal și Bănat. Consemnarea târgurilor e făcută în modul cel mai exact după datele cele mai noi.

Dintre ilustrațiile călindarului înșirăm: Fotografia Ven. d-n George Pop de Băsești, pres. partidului național român. D-l dr. Teodor Mihali cu doamna. Oaspeții cari au luat parte la depunerea pietrei fundamentale a bisericii din Chizeni. D-l deputat Dr. T. Mihali, pres. clubului deputaților nationali ținându-și derea de seamă în Ileanda-mare. Biserica gr. or. rom. din Cacova (Banat). Bărbatii mari ai României: Alexandru Ioan Cuza, Dimitrie Sturza, D. Spiru Haret Emil Costinescu, V. G. Morțun, Barbu Ștefan Delavrancea. Doamna Vlad și mama d-lui deputat Dr. A. Vlad însoțite de doamnele din Orăștie la plecarea doamnei Vlad la temniță. Trei luptători: D-l I. R. Șirianu, D. Bărăuțiu, G. Stoica. Un grup de Români, cari trăesc azi în America. Membrii sor. „Băuățanul" din Philadelphia Pa, cari au predat piesa teatrală „Nunta țărănească".

Prețul unui exemplar **40 fileri**, port-postal e 10 fileri. Aceia, cari cumpără cu bani gata spre vânzare dela 15 calendare în sus le dăm bucata cu **14 cruceri** adecă (**28 fileri**). Poșta o plătește însă ceice comandă și anume: 72 fileri pentru 25 calendare. Douăzeci și cinci calendare cu postă cu tot costă **7 coroane 72 fileri.**

In curând va apare și calendarul umoristic „CUCU" și calendarul „FOII ILUSTRATE".

Comandele să se facă la Adm. „POPORUL ROMÂN", Budapest, István út 11.

(769,4 - 7.)

A ieșit de sub tipar și se află de vânzare:

„Calendarul Național" pe 1910!

Intocmit de redacția foilor dela Orăștie. E și mai frumos ca anul trecut!

In fruntea Calendarului e: *Monumentul ridicat la Șibot* (lângă Orăștie) *vitejiei românești* de pe Câmpul-Pânii, și descrierea acelei lupte mari a lui *Paul Chinezu*, care *cu Românii săi bănățeni a scos din gura morții pe Sașii, Ungurii și Sașii înfrânți de Turci*, — și a potopit aci 30000 Turci. Ungurii o scriu ca o vitejie ungurească. Calendarul Național pe 1910. dovedește, că ea a fost o strălucită *biruință* a *Românilor* asupra Păgânilor!

— Urmează 12 chipuri negrăit de drăgălașe, înfățișând pe înaltele persoane dela Curtea română: Principesa Maria, cu cele 2 fiice ale sale și cu cei doi Prinți: *Carol* și *Nicolae* în costume naționale, ele ca drăgălașe *țărăncuțe*, ei ca minunați *ciobănei* români!... Atât sunt de frumoase, că nu se pot descrie, ci trebuesc *văzute!* — Vin apoi:

— *Minunile firii pe fundul mărilor*: 5 chipuri de caracude (animale foarte ciudate, cu sute de brațe!) — Chip de *zidiri uriașe* în New-York! — Tren de munte, cu roate cu dinți. — Miri saesoni, în ciudatele lor haine de nuntă. — O minune americană: *Stâncă ce să tot mișcă*, animată pe coasta unui colț de peatră, și nu aade! Foarte interesantă! — *Napoleon cel mare* când vine înfrânt din Rusia, și istoria acelui groaznic războiu, care e începutul apusului lui Napoleon. Mișcător și interesant! — Și alte chipuri. Apoi mai mai de cetit: poezii, schițe, povești, haz, poezii poporale și altele, foarte alese și tare desfătătoare!

Prețul unui CALENDAR NAȚIONAL e, **numai 18 cr. (36 fil.) și 5 fil. de porto,** așadar 41 fileri cu postă cu tot.

Dacă *trimiteți bani* pentru 5—10 calendare, le capeți în loc de 18 cr., numai cu **13 cr.** (26 **fil.**) **unul**, și-ți vin *franco* (posta plătită) acasă. Dacă trimiți pentru mai multe ca 10, le plătești **numai cu 11 cr.** (22 **fil.**) **unul,** — având însă a-ți plăti însuși porto la scoaterea pachetului dela postă.

Cei-ce le cer, neplătite, spre vânzare, cu legământul de a plăti dupăce le vând, le capătă cu **13 cr.** (26 fileri) unul, *având însă a-și plăti ei porto la scoaterea pachetului.*

Administrația foilor
„Libertatea" și „Foaia Inter.",
în Orăștie — Szászváros.

La prea Înalta poruncă a Maiest. Sale Apost. c. și reg.

A XXVII. LOTERIE de Stat c. și r.

pentru scopuri de binefaceri militare.

Loteria acéstă unică în Austria legal **concesionată** conține **18.386 câștiguri în bani gata** în suma totală de **514.800 Cor.**

Câștigul principal 200.000 coróne bani gata.

Tragerea urméză irevocabil în 16 Dec 1909. Un los costă 4 coróne.

Losuri se capătă la secțiile loteriilor de stat în Viena III Vordere Zollamtsstrasse 7. Colectanți de loterie, Trafiei, la oficiile de dare, poste, telegraf și căi ferate, zarafii etc. Planuri pentru cumpărători gratis.

Losurile se trimit franco.

Direcția c. r. a loteriei.
Secția loteriei de stat.

(772.6—10)

Antreprise de pompe funebre

E. Tutsek.

Brașov, Strada Porții Nr. 3.
vis-à-vis de Băcănia Stéua Roșie.

Recomandă Onor. public la casuri de mórte, aședămêntul seu de înmormêntare bogat asortat în cari tóte obiectele, atât sortele mai de rênd, cât și cele mai fine, se pot căpăta **cu prețuri ieftine.**

Comisiune și **depou de sicriuri** de **metal** ce se pot închide hermetic, din prima fabrică din Viena.

Fabricarea propriă a tuturor **sicriurilor** de **lemn,** de **metal** și **imitațiuni** de **metal** și de **lemn** de **stejaru.**

Depou de **cununi** pentru monumente și **plantici** cu prețurile cele mai moderate.

Representanță de monumente de **marmură**, care **funebre proprii cu 2 și cu 4 cai,** precum și un **car funebru** vênét, pentru **copii,** precum și cioclii.

Comande întregi se esecută **prompt și ieftin,** iau asupră-mi și **transporturi de morți în străinătate.**

La casuri de mórte a se adresa la

E. Tutsek.

101—*

„Gazeta Transilvaniei" cu numărul a **10 fileri** se vinde la zaraful **Dumitru Pop**, la tutungeria de pe par

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.